

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἐννατος

Συνδρομή ἰτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ
1 ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἰτησίαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

6 Ἀπριλίου 1880

Σφραγὶς τῆς
ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ἐν ἔτει 1828.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Τιμολ. Ἀμπελα].

Εἰς ἐκτέλεσιν τῶν διὰ τοῦ ΝΗ' νόμου τῆς Βουλῆς 18 Ἰανουαρίου 1828 ἀποφασισθέντων, ἐξεδόθη τῇ 20 τοῦ μηνὸς ἐκείνου τὸ Καταστατικὸν τοῦ Πανελληνίου ψήφισμα, ἐν ᾧ μετηνέχθησαν αὐτολεξεῖ τὰ ὑπὸ τῆς Βουλῆς νομοθετηθέντα, ἥτοι:

«Ἀρθρ. Α'. — Συμβούλιον, συγχείμενον ἀπὸ 27 μέλη καὶ ὀνομαζόμενον τὸ Πανελλήνιον, μετέχει μετὰ τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος τῶν ἔργων καὶ τοῦ ὑπευθύνου τῆς Κυβερνήσεως. — Β'. Τὸ Πανελλήνιον διαιρεῖται εἰς τρία τμήματα, τὸ πρῶτον ἔχει ἀντικείμενον τὴν Οἰκονομίαν· τὸ δεύτερον τὴν διοίκησιν τῶν ἐσωτερικῶν καθ' ὅλους τοὺς κλάδους· καὶ τὸ τρίτον τὴν ὀπλισμένην δύναμιν ξηρᾶς καὶ θαλάσσης. — Γ'. Ἐκαστον τμήμα προεδρεύεται παρ' ἑνὸς τῶν μελῶν του, ὀνομαζομένου Προβούλου. . . . Ι'. Θέλουν συσταθῇ Ἐπιτροπὴ Εἰδικαὶ ἐκτὸς τῶν κόλπων τοῦ Πανελληνίου, καθόσον ἀπαιτοῦσι τοῦτο αἱ ἀνάγκαι τῆς Διοικήσεως».

Κατόπιν (τῇ 2 Φεβρουαρίου 1828) ἐξεδόθη, μετὰ γνωμοδότησιν τοῦ Πανελληνίου, τὸ περὶ τῆς συστάσεως τῆς Χρηματιστικῆς Τραπεζῆς ψήφισμα, δι' οὗ (ἐν τῷ ἀρθρῷ 7) ὠρίζετο, ὅτι: «Ὁ πρόεδρος τοῦ ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας τμήματος τοῦ Πανελληνίου, μετὰ δύο συνεργάτας διοριζομένους ἀπὸ τὸν Κυβερνήτην, εἶναι οἱ διευθυνταὶ τῆς Χρηματιστικῆς Τραπεζῆς». Καὶ πρόεδρος μὲν τοῦ τμήματος τῆς Οἰκονομίας ἦτο διωρισμένος, διὰ τοῦ διατάγματος 23 Ἰα-

νουαρίου 1828, ὁ κύριος Γεώργιος Κουντουριώτης· συνεργάται του δὲ κατὰ τὸ μνημονευθὲν ψήφισμα διωρίσθησαν τῇ 5 Φεβρουαρίου 1828 οἱ κύριοι Ἀλέξανδρος Κορτζόσταυλος καὶ Γεώργιος Σταύρου Ἰωάννου. Τῇ δὲ 13 τοῦ ἰδίου μηνὸς κατέστησαν οἱ τρεῖς οὗτοι εἰς Ἐπιτροπὴν εἰδικὴν διὰ διατάγματος ὑπ' ἀριθ. 279, δυνάμει τοῦ οὐοίου «ἡ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Χρηματιστικῆς Τραπεζῆς Ἐπιτροπὴ λαμβάνει τὸν τίτλον Ἡ ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας Ἐπιτροπῇ».

Εἰς ταύτην τὴν ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας Ἐπιτροπὴν ἀνήκει ἡ σφραγὶς, τῆς ὁποίας ὁ τύπος ἀνωθι παρετέθη. (Βλ. ἐμ. Συλλογ. τῶν κατὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος Τομ. Ι', σελ. 39—42 καὶ Τομ. ΙΑ', σελ. 387—394).

Προστίθῃμι ἐν τέλει ὡς ἱστορικὸν ἐνθύμημα, ὅτι οἱ μνημονευθέντες δύο συνεργάται τοῦ προβούλου κ. Γ. Κουντουριώτου, ὁ τε κ. Α. Κορτζόσταυλος καὶ ὁ κ. Γ. Σταύρου, προστετέθησαν εἰς τὰ τακτικὰ μέλη τοῦ Πανελληνίου ἐν τῷ τμήματι τῆς Οἰκονομίας, διὰ τοῦ διατάγματος 29 Μαρτίου 1828, ὅπερ ἐδημοσιεύθη διὰ τοῦ ἀριθ. 22 τῆς Γερικῆς Ἐφημερίδος τοῦ ἔτους ἐκείνου.

Τῇ 5 Μαρτίου 1880.

Α. Ζ. ΜΑΜΟΥΚΑΣ.

ΟΙ ΣΗΜΕΡΟΝ ΕΛΛΗΝΕΣ

[Ἐκ τῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ Περιγησίᾳ τοῦ Ἰωσήφ Ρεϊνάχ].

Συνέχεται· 182 σελ. 194.

Σκόπιμον φαίνεται ἡμῖν νὰ ἐξετάσωμεν ἐν ταῦθα τίς εἶναι ὁ ὄντως ἐθνικὸς ἥρως τῆς Ἑλλάδος. Οὐχὶ βεβαίως ὁ Ἡρακλῆς, ἡ ὑψίστη αὕτη ἐνσάρκωσις τῆς ἀλόγου βίας, ἡ ἀνήκουσα εἰς πάντας κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον τοὺς λαοὺς, καὶ ἐπισκεφθεῖσα τὴν Ἑλλάδα, ἀφοῦ ἐσκήνωσεν ἀπανταχοῦ σχεδὸν τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Ἀλλ' οὐδ' ὁ Ἀχιλλεὺς, πιστεύομεν, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἰδανικὸν τοῦ Ἑλλήνος, ἀφοῦ Θεσσαλὸς ὢν εἶναι κατὰ τὸ ἡμῖς μόνον Ἕλληνας καὶ ἔχει, ὡς παρετήρησεν ὁ Ἀβού, «εὐθὺν καὶ ἀφιλοκερδῆ» χαρακτῆρα, οὐδὲν ἄλλο καρπωθεὶς ἐκ τῆς τρωϊκῆς ἐκστρατείας πλὴν τοῦ θανάτου καὶ τῆς «ἀθανασίας». Ὁ κατ' ἐξοχὴν ἐλληνικὸς ἥρως εἶ-

1. Ἄν ἐγνώριζεν ὁ συγγραφεὺς τὸν Ὀμηρον ἄλλως ἢ ἐκ φήμης ἢ μεταφράσεως, δὲν ἤθελεν

ναι ὁ Ὀδυσσεύς, ὁ πολύμητις Ὀδυσσεύς, ὁ διπλωμάτης στρατηγός, ὁ βασιλεὺς ὁ ἔχων καρδίαν ἐμπόρου ἢ μᾶλλον λαθρεμπόρου, ὁ πολυτροπώτατος, ἀγγινούστατος, πανουργότατος, δολιιώτατος, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐθνικώτατος τῶν Ἑλλήνων ἡρώων· ὁ ὑποσχεθεὶς τῷ Δόλῳ νὰ φεισθῇ αὐτοῦ, ἂν ἀποκαλύψῃ τὰ σχέδια τῶν Τρώων, καὶ σπάζας ἔπειτα αὐτὸν διὰ τοῦ Διομήδους, ἀφοῦ ἔμαθεν ὅτι ἤθελε νὰ μάθῃ· ὁ, πρὶν ἢ ἐκδικηθῇ, συμβουλευσας τὴν ἐνάρκτον Πηνελόπην νὰ ζητήσῃ παρὰ τῶν μνηστήρων παντοῖα βαρύτιμα δῶρα καὶ φονεύσας αὐτοὺς μετὰ τὴν κερδοσκοπίαν ταύτην. Οὐδεὶς ὀνητὸς ὑπερέβη κατὰ τὴν ψευδολογίαν τὸν Ὀδυσσεύα, τὸν ἄξιον ἔγγονον τοῦ Αὐτολύκου, ὃν ὕμνησεν ὁ Ὁμηρος ὡς ἐπιτηδειότατον κλέπτην καὶ ψεύστην, καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς ἡγάπα αὐτὸν τοσοῦτον ἢ προστάτις τῶν Ἑλλήνων Ἀθηναῖ. Ταύτην ἀπαντήσας ὑπὸ τὴν μορφὴν ποιμένος, ἅμα ἀπέβη εἰς Ἰθάκην, καὶ ἐρωτηθεὶς ὑπὸ αὐτῆς τίς ἦτο ὁ

ἀγνοεῖ ὅτι «ὁ εὐθύς, ἀφιλοκερδής» καὶ ὡς ἐκ τούτου μὴ γνήσιος Ἕλλην κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Ἀχιλλεύς, οὐ μόνον Ἕλλην ἦτο, ἀλλὰ καὶ ὁ μόνος πρὸ τῆς Τροίας Ἕλλην ἐν μέσῳ Ἀργείων καὶ Ἀχαιῶν μὴ ἀξιοθέντων εἰσέτι τοῦ δόνατος τούτου. Ὅπως κατανοήσῃ τις ὁλόκληρον τὴν κενότητα τῶν τοιούτων φράσεων, ἀρκεῖ ν' ἀναλογισθῇ ὅτι ἐπίσης εὐκολον καὶ κατ' οὐδὲν ἀλογώτερον ἦτο νὰ θεωρήσῃ ὡς μόνους γνησίους ἀντιπροσώπους τοῦ ἐλληνικοῦ χαρακτῆρος τὸν Ἀἶντα καὶ τὸν Ἀχιλλεῖα, καὶ οὐχὶ τοιοῦτον τὸν δόλιον νησιώτην Ὀδυσσεύα. Τοῦτο δὲ ἡδύνατο νὰ πράξῃ ὁ κ. Reinach τοσοῦτω μᾶλλον, καθ' ὅσον τοὺς σήμερον ἀπογόνους τοῦ Ὀδυσσεύς δὲν θεωρεῖ ὡς γνησίους Ἕλληνας, διότι εὐρίσκονται παρ' αὐτοῖς φρενοβλαβεῖς, ἢ δὲ τρέλλα τῶν Ἑπτανησίων ὡς ἡ εἰλικρίνεια τοῦ Ἀκαρνάνος καὶ ἡ εὐθύτης τοῦ Θεσσαλοῦ οὐδὲν ἔχουσι κοινὸν πρὸς τὴν ρεῖνᾶχειον Ἑλλάδα. Ἄν ἐφαρμόζων τις τὴν μέθοδον ταύτην εἰς τὴν πατρίδα τοῦ συγγραφέως ἡμφισβήτῃ τὸν γαλλισμὸν τῶν σοβαρῶν Ἀλσατιανῶν, τῶν ἐμπαθῶν Ἀρελατίων, τῶν ἀτιθάσων Ἀρμορικανῶν καὶ τῶν εὐφραντάστων Γασκόνων, μόνους ἴσως τοὺς εὐθύμους Τουρονήσιους ἤθελε δυνήθῃ νὰ θεωρήσῃ ὡς ἀληθεῖς Γαλάτας, ἂν δὲν προὔτιμα νὰ θεωρήσῃ ὡς τοιοῦτους τοὺς Νορμανδοὺς, ὃν ἡ φήμη ἐπὶ δολιότητι καὶ ψευδολογίᾳ κατ' οὐδὲν ἀπολείπεται τῆς τοῦ Ὀδυσσεύς. Σ. Μ.

1. Ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴ σημειώσωμεν ἐνταῦθα ὅτι καθ' ὅλον τὸν μέσον αἰῶνα μία μόνη ὑπῆρχεν ἐν Γαλλίᾳ ἀληθὺς διηγήτης ἐποποιῆς, ἡς ἥρως ἦτο Maitre Renard, ἥτοι ἡ ἀλώπηξ. Ἀμφιβάλλομεν ἐν τούτοις ἂν δικαιούμεθα ἐκ τούτου νὰ θεωρήσωμεν τὸν δόλον, τὴν κλοπὴν καὶ τὴν πανουργίαν ὡς ἰθακικὸν τοῦ γαλλικοῦ λαοῦ. Σ. Μ.

«ἀεὶ ἐνὶ στήθεσιν ἔχον πολυκερδέα νόμον» ἔσπευσεν ἀμέσως νὰ χαλκεύσῃ ἐκατοστὴν ἴσως ψευδοβιογραφίαν, ἢ δὲ γλαυκῶπις θεᾷ ἀκούουσα τὰ ψεύδη ταῦτα ἐμειδίασε καὶ ἀπεκρίθη:

Κερδαλέος κ' εἶη καὶ ἐπικλοπός, ὅς σε παρέλθοι ἐν πάντεσσι δόλοισι, καὶ εἰ θεὸς ἀντιτάσειεν. Σχέτις, ποικιλομήτα, δόλων ἄτ', οὐκ ἄρ' ἐμελλες οὐδ' ἐν σῇ περ ἐὼν γαίῃ λήξαι ἀπατάων, μύθων τε κλοπίων, οἷοι πεδόνει φίλοι εἰσίν; Ἀλλ' ἄγε, μηκέτι ταῦτα λεγόμεθα, εἰδότες ἄμφω κέρδι' ἐπεὶ σὺ μὲν ἔσσι βροτῶν ὄχ' ἄριστος ἀπάντων βουλή καὶ μύθοισιν, ἐγὼ δ' ἐν πᾶσι θεοῖσιν μή τι τε κλέομαι καὶ κέρδεσιν.

Οἱ θεοὶ εἶναι κατὰ πάντα ἀντάξιοι ἀνθρώπων. Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες εἰς τὸ πείσμα τοῦ Πλάτωνος καὶ τοιοῦτοι διέμειναν οἱ ἀπόγονοι αὐτῶν εἰς τὸ πείσμα τοῦ Εὐαγγελίου. Σήμερον δὲ οὐκ ἔστιν Ἀθηναῖος παῖς κατορθώσας ν' ἀπατήσῃ τὸν πατέρα του, οὗτος ἀνακαλύψας τὸ ψεῦδος γίνεται ἐξάλλος ἐκ τῆς χαρᾶς, ὡς ἡ Ἀθηναῖα θαυμάζουσα τὸν Ὀδυσσεύα, καὶ ἀμέσως μεταβάλλει νὰ διηγηθῇ τὸ κατόρθωμα τοῦ τεκνίου εἰς πάντας τοὺς φίλους του, οἷτινες μακαρίζουσι καὶ ζηλεύουσι τὸν εὐδαίμονα πατέρα. Οἱ ἐν Ἀθήναις φίλοι μοι μοὶ διηγήθησαν μυρία τοιαῦτα ἀνέκδοτα. Ἡ μόνη ἐν τῷ κόσμῳ μᾶλλον τῆς τουρκικῆς διεφθαρμένη ὑπαλληλία εἶναι ἡ ἐλληνική. Ὅπως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Σπάρτῃ, οὕτω καὶ σήμερον πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος μόνον τὸ νὰ συλληφθῇ τις ἐπ' αὐτοφώρῳ λογιζέται αἰσχρόν. Κατὰ τὸν Θουκυδίδην οἱ ἀρχαῖοι ἐθαύμαζον τοὺς πειρατάς, σήμερον δὲ τιμᾶται παντὸς εἶδους ἐπιτηδεῖα κλοπῆς. Ἄν ἀνίστατο ἐκ νεκρῶν, μάτην ἤθελε κηρύξει ὁ Σωκράτης ὅτι ἄκρον ἄωτον τῆς δικαιοσύνης δὲν εἶναι τὸ νὰ κλέπτῃ τις πρὸς ὄφελος τῶν φίλων του καὶ ζημίαν τῶν ἐχθρῶν. Οἱ πλείστοι τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ προτιμῶσι κατὰ πολὺ τῶν τοιούτων διδαγμάτων τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Πολεμάρχου. Ἀδύνατον μοι εἶναι ν' ἀπαριθμήσω ἐν ταῦθα πάντα τὰ κατορθώματα διοικητικῆς καὶ ἐμπορικῆς κακῆς πίστεως, ὅσα μοὶ διηγήθησαν οἱ ἐν Ἀθήναις ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἐπιφυλάξεως. Αἱ λέξεις ἐπιτηδειότης, ἀγγίνοια καὶ πανουργία φαίνονται ἱκαναὶ πρὸς δικαιολογίαν πάσης κλοπῆς καὶ ἀπάτης. Κατὰ τὸ λέγειν διπλωμάτου κάλλιστα γνωρίζοντος, καὶ ἐν τούτοις ἀγαπῶντος τοὺς Ἕλληνας, ὁ Ἀβου οὐδὲ τὸ ἥμισυ εἶπε τῆς ἀληθείας. Ἡ φυλὴ αὕτη, εἴτε τὴν Παλ-

1. Οὐδόλως ἀναλαμβάνοντες τὴν υπεράσπιν τῆς Ἀθηνᾶς, παρατηροῦμεν μόνον ὅτι ἂν ἐκρίνομεν τοὺς λαοὺς τῆς Δύσεως ἐκ τῶν τότε θεῶν αὐτῶν, τοῦ Θωρ, τοῦ Ἰρμινσουλ, τοῦ Τευστατῆ, τῆς Φρίγας καὶ τοῦ ἐν Γαλλίᾳ ἐπιζήσαντος τοῦ ἐλληνικοῦ ἐπὶ δέκα αἰῶνας Πριάπου ἔπρεπε νὰ θεωρήσωμεν αὐτοὺς λαγνούς καὶ αἰμοχαρεῖς. Σ. Μ.

λάδα Ἀθηναῖν εἴτε τὴν Παναγίαν λατρεύει, φαίνεται ἀπωρρισημένη τοῦ αἰσθήματος τῆς εὐθύτητος καὶ δικαιοσύνης.

Οὕτω ἐνδεεῖς ὄντες συνειδήσεως, οὐδόλως φαίνονται οἱ Ἕλληνες πλουσιώτεροι κατὰ τὸ αἶσθημα, ἢ δὲ καρδιακὴ αὕτη ἐνδεῖα δὲν εἶναι χυσεῖν, ἀλλὰ γνώρισμα καὶ αὕτη τῆς φυλῆς. Ἡ καρδία τοῦ ἀνθρώπου ὁμοιάζει σχεδὸν πάντοτε τὴν γενέτειραν αὐτοῦ γῆν. Ἐν Νεαπόλει καίει ὡς ἡφαίστειον, ἐν Φλαμανδίᾳ ἡρεμος καὶ λιπαρὰ, ἐλαφροτάτη ἐν Γαλλίᾳ, εὐφλεκτος ἐν Ἰσπανίᾳ, ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ Νορβηγίᾳ λιθίνη, ἐν δὲ τῇ Ἑλλάδι ψυχρὰ καὶ τραχεῖα ὡς τὸ ἔδαφος αὐτῆς. Τοῦτο μαντεύει τις ἐκ πρώτης ὄψεως. Τὸ πάθος ἀκτινοβολεῖ ἐν τῷ ὕψει βλέμματι τοῦ Μαγυάρου ἢ τοῦ Νεαπολιτανοῦ, ἐν τῷ Ἕλληνος εἶναι ὀξύς ὡς μάχαιρα καὶ ὡς χάλυψ παγετώδης. Ὁ θέλων νὰ γνωρίσῃ τὴν κτηνωδίαν τοῦ ἐλληνικοῦ βίου πρέπει ν' ἀναγνώσῃ τὸν Ἀριστοφάνη, τὸ δὲ ὄντως περιέργον εἶναι ὅτι ἡ τοιαύτη κτηνωδία δὲν ἦτο ἐπιζήμιος εἰς τὴν εὐεξίαν τῆς φυλῆς. Τοιαῦτα διαμένουσι καὶ σήμερον τὰ πράγματα, ἐκτὸς μόνον ὅτι τὸ πολυάσχολον τοῦ νεωτέρου βίου δὲν ἐπιτρέπει τοῖς καθ' ἡμᾶς Ἀθηναίοις νὰ διασχεδάζωσιν ὅσον οἱ πρόγονοι αὐτῶν, ὁ δὲ χριστιανισμὸς ἐπιβάλλει τὴν ἀπόκρυψιν τῆς φιληδόνου ὁρμῆς, ἣν ἡ εἰδωλολατρεία ἐπεδείκνυε μετ' αὐταρεσχείας. Ὁ σήμερον Ἕλλην

1. Οὐδὲν λέγοντες περὶ τῶν ἀνωτέρω ὑπερβολῶν περιοριζόμεθα νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι πλείοτερον ἴσως παντὸς ἄλλου λαοῦ ἔχει ὁ Ἕλλην τὸ αἶσθημα τῆς δικαιοσύνης, ἀλλὰ στερεῖται δυνάμεως χαρακτῆρος, ὅπως ἀντιστῇ εἰς τὸν πειρασμὸν, καὶ τὴν ἀδυναμίαν ταύτην εἶναι πάντοτε ἔτοιμος νὰ συγχωρήσῃ παρὰ τοῖς παρεκτροπομένοις. Εἰς τὸν Ἕλληνα, τὸν βλέποντα τὸ καλὸν καὶ πράττοντα τὸ ἐναντίον, ἀρμύζει πρὸ πάντων τὸ τοῦ Ὁρατίου

Video meliora proboque,
Deteriora sequo. Σ. Μ.

2. Τὰ ἀνωτέρω εἰσὶ παρακούσματα τοῦ Taine καὶ εἰς προφανῇ ἀντίθεσιν πρὸς ὅσα ἀνωτέρω ἔλεγεν ὁ συγγραφεὺς περὶ τῆς ἡδύτητος τῆς ἐλληνικῆς φύσεως καὶ τῶν ἡμετέρων τοῦ Ἰλλισσοῦ, ἐκτὸς μόνον ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι ἐπενεργεῖ ἐπὶ τῆς καρδίας οὐχὶ τὸ σύνολον τῶν ἐξωτερικῶν περιστάσεων, ἀλλὰ μόνη ἡ ποιότης τοῦ ἐδάφους, τότε ὅμως ἔπρεπε νὰ ἔχωμεν Νεαπολίτας ἐν Θήρᾳ, Φλαμανδοὺς ἐν Βέλτῳ καὶ ἐν Πάρῳ μαρμαροκαρδίους. Σ. Μ.

3. Τὴν τοιαύτην παγετώδη ἔκφρασιν σπανιώτατα ἔχουσιν οἱ παρ' ἡμῖν ἐπικρατοῦντες μέλανες ὀφθαλμοί, πολὺ δὲ ὀρθότερον παρετήρησεν ὁ Σατωβριάνδος ὅτι ἐν Ἀνατολῇ ἔχουσι γλυκὺ καὶ ἡμερον βλέμμα καὶ αὐτοὶ οἱ ἀνήμεροι τὴν καρδίαν. Σ. Μ.

σπεύδει νὰ νυμφευθῇ ἅμα ἀνδρωθεὶς, ἀποφεύγων οὕτω τὴν εἰς ἀλόγιστα πάθη δαπάνην χρόνου. Ἄν οἱ μεσημβρινοὶ Ἴταλοι ἐρωτοτροπῶσιν ἀπὸ πρώτας μέχρι νυκτός, οἱ Ἕλληνες φροντίζουν πάντοτε πρὸ τούτου νὰ τελειώσωσι τὰς σπουδαιοτέρας ὑποθέσεις τῶν. Ἀδύνατον εἶναι αὐτοῖς νὰ ἐννοήσωσι τὰ παρ' ἡμῖν μεγάλα αἰσθήματα, ἀκούοντες δὲ περὶ Ἑλοῖσης καὶ Ἀβαλιάρδου, Παύλου καὶ Φραγκίσκας, Βερθέρου καὶ Καρλότας, Ῥωμαιοῦ καὶ Ἰουλίας καταλαμβάνονται ὑπὸ ἀδιηγήτου ἀπορίας, ἀνίκανοι ὄντες νὰ ἐννοήσωσι τὸ γυναικεῖον ἰδανικόν.

(Ἐπὶ συνεχίται).

Ε. Α. ΡΟΙΔΗΣ.

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἐκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ρ. Παγκαθῆ].

Συνέχεια· ἰδί σελ. 197.

Θ'

Ἀπαντῶ γίγαντα δολιχοσκελῆ.

Ἀφ' οὗ δ' ἀφήκαμεν τὰς ξηρὰς καὶ ἀνύδρους πεδιάδας ἐκεῖνας, εὐρίσκομαι διὰ τῆς μνήμης εἰς κοιλάδα ἀειθαλῆ καὶ πρασίνην, τὴν τῆς Δορδονίας, καὶ ταύτην διατρέχουσαν κατὰ μικροὺς σταθμοὺς, διότι ἡ λιπαρὰ γῆ πλουτίζει τοὺς κατοίκους αὐτῆς, καὶ πολυαριθμοὺς δίδομεν παραστάσεις, καὶ οἱ ὀδοῖοι πίπτουσιν εὐκόλως εἰς τὸν δίσκον τοῦ Κάπη.

Γέφυρα ἐναέριος, ἐλαφρὰ ὡς ἂν τὴν ἀνθρώπων εἰς τὴν ὀμίχλην κλωσται ἀράχνης, κυρτοῦται ὑπὲρ εὐρὺν ποταμὸν, βραδέως κυλίοντα τὰ νωθρὰ ὕδατά του. Ἡ γέφυρα ἦτον ἡ τοῦ Κυβζάκ, ὁ δὲ ποταμὸς, ἡ Δορδὸν.

Πόλις δὲ συγκειμένη ἐξ ἐρείπιων, ἔχουσα τάφρους, σπήλαια, πύργους, καὶ ἐν τῷ μέσῳ καταρρέοντων τεχνικῶν ἀρχαίου μοναστηρίου δένδρα ἐκ τῶν πετρῶν κρεμάμενα, ἐφ' ὧν φάλλουσι τέτιγες, ἦτον ἡ πόλις τοῦ Ἀγίου Αἰμυλίου.

Ἀλλ' ὅλα ταῦτα διασταυροῦνται καὶ συγχέονται εἰς τὴν μνήμην μου μετ' αὐτὰ ὅμως παρυσιάζεται θέαμα προσβαλὼν αὐτὴν τοσοῦτον σφοδρῶς, ὥστε διατηρεῖ αὐτοῦ τὴν ἐντύπωσιν, καὶ ἔχει αὐτὸ σήμερον ἔτι παρὸν ζωηρότατα.

Εἶχομεν διανυκτερεύσει εἰς χωρίον πενιχρότατον, καὶ τὴν ἐπαύριον ἀνεχωρήσαμεν ἅμα ὑπέφωσκεν ἡ αὐγή. Ἐπὶ μακρὰν ὥραν εἶχομεν περιπατήσει εἰς ὁδὸν πλήρη κονιορτοῦ, ὅτε διὰ μιᾶς ἡ ὄψις μας, ἥτις περιορίζετο ἐντὸς τῆς βαθείας ὁδοῦ, ἐκατέρωθεν ἀμπελοφύτου, ἥ-πλώθη εἰς ἀπεράντους ἐκτάσεις, ὡς ἂν μαγικὴ ῥάβδος εἶχεν ἐγγίσει παραπέτασμα ἡπλωμένον ἐνώπιον ἡμῶν, καὶ τὸ παραπέτασμα εἶχε διὰ μιᾶς ἐγερθῇ.

Πλάτυσ ποταμὸς ἐκάμπτετο ἡρέμα περὶ τὸν λόφον εἰς ὃν ἄρτι ἐφθάσαμεν. Ἐπέκεινα δὲ τοῦ ποταμοῦ στέγει καὶ κωδωνοστάσια μεγαλοπόλεως ἦσαν διεσπαρμένα μέχρι τῆς ἀμφιπόλου

καμπύλης τοῦ ὀρίζοντος. Πόσαι οἰκίαι! πόσαι κάμινι, ὧν τινες, ὑψηλαὶ καὶ στεναὶ ὡς κίνες, ἐξήμουν ἑλικας μέλανος καπνοῦ, ὅστις ὑπὸ τοῦ ἀνέμου σκεδαζόμενος, ἠπλοῦτο ὑπὲρ τὴν πόλιν ὡς νέφος ἀτμοῦ σκοτεινοῦ! Εἰς δὲ τὸν ποταμὸν, κατὰ μέσον τὸ ρεῖθρον αὐτοῦ καὶ παρὰ τὰς μακρὰς προκυμαίας ἦσαν παμπληθὴ πλοῖα σεσωρευμένα, καὶ ὡς δένδρα δάσους συνεμίγνυντο οἱ ἴστοι αὐτῶν, τὰ σχοινία, τὰ ἱστία, καὶ αἱ εἰς τὸν ἀνεμον κυματοῦσαι πολύχροοι τῶν σημαῖαι. Ὑπόκωφοι ῥόγχοι ἠκούοντο, καὶ κρότοι κρουμένων σιδήρων καὶ ἐπισκευαζομένων λεβήτων, καὶ ὀξεῖα σφυρηλασία ἐν μέσῳ τοῦ θορύβου τῶν ἀμαξῶν, αἵτινες ἐφαίνοντο κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις διατρέχουσαι τὰς προκυμαίας.

— Εἶναι ἡ πόλις Βορδῶ, ἡ Βορδιγάλη, μοι εἶπεν ὁ Βιτάλης.

Διὰ παιδίον ἀνατραφέν ὡς ἐγὼ, καὶ μὴ ἰδὼν μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης εἰμὴ πτωχότατά τινα χωρία, ἢ μικρὰ πολίχνια ἃ κατὰ τύχην ἀπηντῶμεν κατὰ τὴν ὁδοπορίαν μας, ἡ θεὰ αὐτῇ ἦτον μαγική.

Ἄνευ θελήσεως καὶ προμελέτης, αὐθόρμητως οἱ πόδες μου ἔπαυσαν προχωροῦντες, ἔμεινα ἀκίνητος, περιφέρων τὸ βλέμμα περίξ μου, μακρὰν, πλησίον καὶ εἰς τὴν περίχωρον.

Ἀλλὰ τέλος ἐφ' ἐνὸς σημείου οἱ ὀφθαλμοί μου ἐσερεώθησαν, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ, καὶ τῶν πλοίων ὑφ' ὧν ἐκαλύπτετο.

Ἐκεῖ ἐπεκράτει κίνησις συγκεχυμένη, ἥτις μεγίστην μοι ἐνεποίει ἐντύπωσιν, πρὸ πάντων διότι δὲν τὴν ἐνόουν.

Πλοῖα, τεταμένα ἔχοντα τὰ ἱστία, κατέπλεον τὸν ποταμὸν, ἐλαφρῶς κλίνοντα εἰς τὸ ἐν πλευρὸν, καὶ ἄλλα τὸν ἀνέπλεον· ἄλλα δ' ἔμεινον ἀσειστα ὡς γῆσοι, καὶ τινα ἐστρέφοντο περὶ ἑαυτὰ, χωρὶς νὰ φαίνεται τίς καὶ πῶς τὰ ἐστρέφεν. Ὑπῆρχον τέλος καὶ ἄλλα ἀκόμη, ἀνευ ἱστῶν καὶ ἱστιῶν, ἔχοντα δ' ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐστιῶν, ἥτις ἀνέπεμπεν εἰς τὸν οὐρανὸν ἑλικας καπνοῦ, καὶ ταχύτατα κινούμενα πρὸς πάσας τὰς διευθύνσεις, ἐν ᾧ ὀπίσω τῶν ἄφρονων λευκοῦ ἀφροῦ ἔχνη.

— Εἶναι ἡ ὥρα τῆς παλιρροίας, μοι εἶπεν ὁ Βιτάλης, ἀποκρινόμενος, χωρὶς νὰ τὸν ἐρωτήσω, εἰς τὴν ἐκπληξίν μου. Πλοῖα τινὰ φθάνουσιν ἐκ τῆς θαλάσσης μετὰ μακρὸν πλοῦν. Εἶν' ἐκεῖνα ὅσων τὸ χρῶμα εἶναι ἀκάθαρτον, καὶ φαίνονται ὡς ἐσκωριασμένα. Ἀλλὰ τώρα ἀποπλέουσιν ἐκ τοῦ λιμένος. Ὅσα δὲ βλέπεις ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ποταμοῦ νὰ ἐκτελῶσι στρόφας, στρέφονται ἐπὶ τῶν ἀγκυρῶν τῶν κατὰ τὸν ἀνεμον, τὰς πρύμνας τῶν ἀντιτάττοντα εἰς τὸ ὀγκούμενον κύμα. Τὰ δὲ καλυπτόμενα ἐκεῖνα ὑπὸ συνέφων καπνοῦ εἰσὶ ῥυμουλκὰ ἀτμοκίνητα.

Πόσαι λέξεις παράδοξοι καὶ πρωτόκυστοι δι' ἐμέ! πόσαι νέαι ἰδέαι!

Ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς τὴν γέφυραν δι' ἧς κινωμεν τὸ προάστειον τῆς Βαστίδης μετὰ τῆς πόλεως, ὁ Βιτάλης δὲν εἶχε προφθάσει ν' ἀποκριθῇ εἰς τὸ ἑκατοστὸν τῶν ἐρωτήσεων ὅσας εἶχον νὰ τῷ ἀπευθύνω.

Μέχρι τοῦ καιροῦ ἐκείνου δὲν εἶχομεν ποτὲ διαμείνει πολὺν χρόνον εἰς τὰς πόλεις δι' ὧν διηρχόμεθα, διότι αἱ παραστάσεις μᾶς ἠνάγκαζον ν' ἀλλάζωμεν τόπον, ἵνα ἔχωμεν καθ' ἐκάστην νέους θεατὰς. Οἱοί ἦσαν οἱ ἠθοποιοὶ ἐξ ὧν συνέκειτο ὁ θίασος τοῦ «περιφήμου σινιὸρ Βιτάλη», τὸ δραματολόγιον δὲν ἐδύνατο νὰ ἔχῃ πολλὴν ποικιλίαν. Ἀφ' οὗ εἶχομεν παραστήσει τὸν Ὑπὲρ τῆς Κ. Καρδούλη, τὸν Θάνατον τοῦ στρατηγῶν, τὸν Θρίαμβον τοῦ δικαίου, τὸν Καθαριζόμενον ἀσθενῆ, καὶ ἄλλα δύο ἢ τρία δρόματτα, ὁ κατάλογος ἦτον ἐξηντηλέμενος, καὶ ἐκεῖ ἐπερατοῦντο τοῦ προσωπικοῦ ἡμῶν αἱ δυνάμεις. Ἐπρεπε νὰ μεταβῶμεν ἄλλου, καὶ νὰ ἐπαναλάβωμεν τὸν Καθαριζόμενον ἀσθενῆ ἢ τὸν Θρίαμβον τοῦ δικαίου ἐνώπιον θεατῶν οἵτινες δὲν εἶχον ἀκόμη ἰδεῖ τὰ δράματα.

Ἀλλὰ τὸ Βορδῶ εἶναι πόλις μεγάλη, ὅπου οἱ θεαταὶ εὐκόλως ἀλλάσσουν, καὶ μεταβαίνοντες ἀπὸ συνοικίας εἰς συνοικίαν, ἐδυνάμεθα εὐκόλως νὰ δίδωμεν ὡς τρεῖς καὶ τέσσαρας παραστάσεις καθ' ἡμέραν, χωρὶς νὰ φοβώμεθα ὅτι θὰ μᾶς φωνάξωσι, ὡς τοῦτο μᾶς συνέβη εἰς τὸ χωρίον Καῶρς:

— Δοιπὸν τὸ ἴδιον πάντοτε;

Ἐκ Βορδιγάλης εἶχομεν νὰ μεταβῶμεν εἰς Πῶ. Τὸ δρομολόγιον δ' ἡμῶν μᾶς ἔφερε διὰ τῆς εὐρείας ἐρήμου, ἥτις ἐκ τῶν πυλῶν τῆς πόλεως ἐκτείνεται μέχρι τῶν Πυρηναίων, καὶ ἦν οἱ ἐγγχώριοι καλοῦσι Λάνδας.

Ἄν καὶ δὲν ἦμην πλέον τὸ μικρὸν τοῦ μύθου ποντίκιον, τὸ εὐρίσκον εἰς ὅ,τι βλέπει ἀφορμὴν ἐκπληξέως, θαυμασμοῦ ἢ τρόμου, οὐχ ἦττον ἀμέσως κατ' ἀρχὰς τῆς ὁδοπορίας ταύτης ὑπέπεσα εἰς πλάνην δι' ἣν πολὺ ἐγέλασεν ὁ κύριός μου, καὶ δὲν ἔπαυσε νὰ μὲ χλευάζῃ μέχρις οὗ ἀφίχθημεν εἰς Πῶ.

Εἶχομεν καταλείψει τὸ Βορδῶ πρὸ ἑπτὰ ἢ οκτῶ ἡμερῶν, καὶ παρακολουθήσαντες κατ' ἀρχὰς τῆς Γαρόννης τὰς ὄχθας, ἐγκατελείψαμεν τὸν ποταμὸν εἰς Λαγγῶνα, καὶ ἐτράπημεν τὴν πρὸς Μόν-δὲ-Μαρσάν ὁδὸν διερχομένην δι' ἀνύδρων γαιῶν. Εἰς αὐτὴν οὔτε ἀμπέλους ἀπηντῶμεν, οὔτε λειμῶνας, οὔτε ἄλση ὀπωροφόρα, ἀλλ' ἐρείκας μόνον καὶ πιτυῶνας ἢ δάση πευκῶν. Μετ' ὀλίγον καὶ αἱ οἰκίαι ἤρχισαν γινόμεναι σπανιώτεραι καὶ ἀθλιότεραι. Ἐπειτα εἰσῆλθομεν εἰς μεγίστην πεδιάδα, ἀπεράντως ἐκτεινομένην ἐνώπιον ἡμῶν μετὰ κυματισμῶν ἐλαφρῶν. Οὔτε καλλιεργείας ἔχνης ὑπῆρχεν ἐκεῖ, οὔτε δένδρα παντάπασιν, ἀλλὰ τὸ χῶμα μακρὰν κίτρινο-

φαιον, πλησίον δὲ, παρὰ τὴν ὁδὸν, πόη παχεῖα, ξηραὶ ἐρείκαι καὶ σπάρτα νανοφυῆ.

— Εἰς τὰς Λάνδας εἵμεθα, εἶπεν ὁ Βιτάλης, καὶ εἴκοσι ἢ εἴκοσιπέντε ὥρας θὰ διέλθωμεν διὰ τῶν ἐρήμων τούτων. Γενναϊότης, καὶ ἔντεινον τοὺς πόδας σου.

Ἄλλ' ὅχι μόνον τοὺς πόδας, ἔπρεπε καὶ τὴν κεφαλὴν νὰ ἐντείνω καὶ τὴν καρδίαν. Διότι ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ταύτης, ἥτις ἐφαίνετο τέλος μὴ ἔχουσα, ἠσθάνομεθα ὅτι ἀόριστος μᾶς κατελάμβανε κατῆφεια, εἶδος ἀπελπισίας.

Ἐκτοτε πολλάκις ἐπλευσα εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ πάντοτε ὅταν ἦμην εἰς τὸ μέσον τοῦ ὠκεανοῦ, χωρὶς κἀνὲν πλοῖον νὰ φαίνεται εἰς τὸν ὀρίζοντα, ἐνεῦρον ἐν ἑμαυτῷ τὸ αὐτὸ αἶσθημα ἐνδομύχου μελαγχολίας, ὑφ' οὗ ἐκυριεύομην εἰς τὰς μονήρεις ἐκείνας ἐκτάσεις.

Ὡς ἐπὶ τοῦ ὠκεανοῦ, οὕτω καὶ ἐνταῦθα οἱ ὀφθαλμοί ἡμῶν ἐφέροντο πρὸς τὸν ὀρίζοντα, θολὸν ἐκ τῶν ἀτμῶν τοῦ φθινοπώρου, καὶ οὐδὲν ἄλλο ἐβλέπομεν πλὴν τῆς φαῖας πεδιάδος, ἥτις μονότονος καὶ πανταχοῦ ἡ αὐτὴ ἐξετείνετο ἐνώπιον ἡμῶν.

Ἐπεριπατοῦμεν, καὶ ὅμως, ὅταν ἐβλέπομεν περίξ ἡμῶν, μᾶς ἐφάνετο ὅτι ἐποδοπατοῦμεν μόνον τὴν γῆν εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον, διότι τ' ἀντικείμενα ἔμεινον πάντοτε τὰ αὐτὰ, πάντοτε ἐρείκαι, πάντοτε σπάρτα, πάντοτε πόη· ἔπειτα πτέραι, ὧν τὰ εὐλύγιστα καὶ εὐκίνητα φύλλα ἐκυμάτουν ὑπὸ τὸν ἀνεμον ὑπενδίδοντα καὶ ἀνεγειρόμενα, καὶ παντοίως κινούμενα, ὡς ἂν ἦσαν ὕδατος ἐπιφάνεια.

Σπανίως μόνον, καὶ εἰς μεγάλας ἀποστάσεις ἀπ' ἀλλήλων διηρχόμεθα μικρὰ δάση· ἀλλὰ καὶ ταῦτα δὲν ἐφαίδρυνον παντάπασιν τὸ τοπεῖον, ὡς συνήθως συμβαίνει. Τὰ δένδρα ἐξ ὧν συνέκειντο ἦσαν πευκαί, καὶ αὐτῶν εἶχον κόψει τοὺς κλάδους σχεδὸν μέχρι τῆς κορυφῆς· οἱ δὲ κορμοὶ τῶν ἦσαν πανταχοῦ κεχαρσμένοι, καὶ ἐκ τῶν ἐρυθρῶν τούτων πληγῶν ἐστάλαζεν ἡ ῥητίνη εἰς λευκὰ δάκρυα κρυσταλλώδη. Ὅταν δὲ ῥίπαι ἀνέμου διέπνεον διὰ τῶν κλώνων αὐτῶν, παρήγον μουσικὴν θλιβεράν, ὥστε ἐνόμιζέ τις ὅτι ἀκούει τὴν φωνὴν αὐτῶν τῶν δυστυχῶν δένδρων, ἀποθρηνούντων τὰ ἴδια αὐτῶν τραύματα.

Ὁ Βιτάλης μοι εἶπε ὅτι τὸ ἐσπέρας ἐμέλλομεν νὰ φθάσωμεν εἰς χωρίον, καὶ εἰς αὐτὸ νὰ διανυκτερεύσωμεν.

Ἐν τούτοις ἡ ἐσπέρα ἐπλησίαζε, καὶ οὐδὲν ἐβλέπομεν ἐμφαίνον χωρίου γειτνιάσιν, οὔτε ἀγροὺς ἐσπαρμένους, οὔτε ζῶα βόσκοντα εἰς τὴν ἐρήμον, οὔτε μακρόθεν καπνὸν, ἀγγέλλοντα οἰκίας παρουσίαν.

Εἶχον ἀπαυδήσει, περιπατήσας ἀπὸ τῆς πρωτῆς ἀδιακόπως, καὶ ἔτι μᾶλλον καταβεβλημένος ἐκ γενικοῦ τινος καμᾶτου. Τὸ νύλογημένον λοιπὸν ἐκεῖνο χωρίον ποτὲ δὲν ὀφθαλμοῦ ἀνεφαίνετο εἰς

τὴν ἄκρην τῆς ἀτελευτήτου ἐκείνης ὁδοῦ;

Μάτην ἔτεινον τοὺς ὀφθαλμούς, μάτην τοὺς περιέφερον περὶ ἑμαυτόν· οὐδὲν ἐβλεπον εἰμὴ τὴν ἐρήμον, καὶ πάλιν τὴν ἐρήμον, καὶ τοὺς θάμνους τῆς, ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον δυσδιακρίτους εἰς τὸ πυκνούμενον σκότος.

Ἡ ἐλπίς νὰ φθάσωμεν προσεχῶς ἐπτέρου τὸ βῆμά μας, καὶ αὐτὸς ὁ κύριός μου, καὶ τοὶ συνηθισμένοι εἰς τὰς μακρὰς πορείας, ἠσθάνετο ἤδη τὸν κάματον. Διὰ τοῦτο ἠθέλησε πρὸς στιγμὴν νὰ σταθῶμεν καὶ ν' ἀναπαυθῶμεν παρὰ τὴν ὁδόν.

Ἐγὼ δὲ, ἀντὶ νὰ καθίσω πλησίον τοῦ, ἠθέλησα ν' ἀναβῶ μικρὸν λοφίσκον σπαρτόφυτον, ὀλίγον ἀπέχοντα τῆς ὁδοῦ, ἵνα ἰδῶ ἂν ἐκείθεν δὲν ἐφαίνετο τι πῶς εἰς τὴν πεδιάδα.

Ἐκάλεσα τὸν Κάπην νὰ μὲ συνοδεύσῃ· ἀλλὰ καὶ ὁ Κάπης εἶχεν ἀπαυδήσει, καὶ ἐπροσποιήθη ὅτι δὲν μὲ ἤκουσεν, ὅπως ἐφίλει ποιεῖν ὁσάκις δὲν τῷ ἦτον εὐάρεστον νὰ μ' ὑπακούῃ.

— Φοβεῖσαι; ἠρώτησεν ὁ Βιτάλης.

Ἡ λέξις αὕτη μ' ἐπεισε νὰ μὴ ἐπιμείνω, καὶ ἀπῆλθον μόνος νὰ ἐπιχειρήσω τὴν ἐρευνάν μου. Δὲν ἤθελον νὰ ἐκτεθῶ εἰς τοὺς χλευασμοὺς τοῦ κυρίου μου, καθ' ὅσον μάλιστα οὐδ' ἔχνος φόβου δὲν ἠσθάνομην.

Ἐν τούτοις ἐπῆλθεν ἡ νύξ, ἀσέληνος μὲν, ἀλλὰ τὸν οὐρανὸν ἐφώτιζον ἀστέρεις στίλβοντες καὶ διὰ τοῦ ἀέρος, ὃν ἐπλήρου ἐλαφροὶ διαφανεῖς ἀτμοί, τὸ φῶς αὐτῶν διαχύνοντες.

Ἐν τῷ δ' ἐπεριπάτου καὶ ἐσερεφον τοὺς ὀφθαλμούς τῆς ἀκρίτου, παρετήρησα ὅτι τὸ ἀτμῶδες τοῦτο λυκαυγὲς ἐδίδεν εἰς τ' ἀντικείμενα παραδόξους μορφάς. Ἐναγκαζόμεν τὴν σκέψιν νὰ ἐπικαλῶμαι ἐν' ἀναγνωρίῳ τὰ σπάρτα, τοὺς θάμνους, καὶ πρὸ πάντων τὰ σπάνια δένδρα, ὧν ἐνισχυτὸν ἐφαίνοντο οἱ σκολιοὶ κορμοὶ καὶ οἱ συνεστραμμένοι κλάδοι. Μακρόθεν οἱ θάμνοι οὗτοι, τὰ σπάρτα καὶ τὰ δένδρα ἐφαίνοντο ὡς ὄντα ἐμψυχα, εἰς φανταστὸν κόσμον ἀνήκοντα.

Ἀλλόκοτος ἦτον αὕτη ἡ ὄψις, καὶ ἐφαίνετο ὡς ἂν εἰς τὴν σκιὰν τῆς νυκτὸς τὰ ἐρημα πεδία εἶχον μεταμορφωθῇ, κατοικοῦμενα ὑπὸ μυστηριωδῶν φαντασμάτων.

Τότε μοι ἐπῆλθε, δὲν ἤξεύρω πῶς, ἡ ἰδέα ὅτι ἂν ἄλλος ἦτον ἀντ' ἐμοῦ, θὰ ἐφοβεῖτο ἴσως τὰ φαντάσματα ταῦτα. Δὲν ἦτον βεβαίως ἀδύνατον τοῦτο, ἀφ' οὗ ὁ Βιτάλης μ' ἠρώτησεν ἂν φοβοῦμαι. Ἐξετάζων ὅμως ἑμαυτόν, δὲν εὗρισκον ἐντός μου τὸν φόβον τοῦτον.

Καθ' ὅσον δ' ἀνέβαινον τὴν πλευρὰν τοῦ λοφίσκου, ἠύξανον τὰ σπάρτα εἰς μέγεθος, αἱ ἐρείκαι καὶ αἱ πτέραι εἰς ὕψος, καὶ πολλάκις ἡ κορυφὴ τῶν ὑπερῆρε τὴν κεφαλὴν μου, ὥστε ἡ ἐναγκαζόμεν νὰ κύπτω περὶν ὑπὸ τούτους τοὺς θάμνους.

Μετ' οὗ πολὺ ὅμως ἐφθάσα εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ

υψώματος. Μάτην ὅμως ἔτεινον τοὺς ὀφθαλμούς· ὥς οὐδαμοῦ δὲν εἶδον. Τὸ βλέμμα μου ἐβυθίζετο εἰς τὸ σκότος, καὶ δὲν ἔβλεπον εἰμὴ ἀορίστους μορφάς, σκιὰς παραδόξους, σπάρτα φαινόμενα ὡς ἂν ἐξέτεινον τοὺς κλάδους των πρὸς ἐμὲ ὡς εὐκάλυπτους βραχίονας, καὶ θάμνους χορεύοντας.

Μὴ βλέπων δὲ τίποτε ἐμφαίνον χωρίου γεινίαςιν, ἔτεινα τὸ οὖς, προσπαθὼν νὰ συλλάβω κρότον τινά, μυκηθμὸν ἀγελάδος, ὑλακὴν κυνός.

Ἄλλ' ἂφ' οὗ ἔμεινα ὀλίγας στιγμὰς ἀτενὲς ἔχων τὸ οὖς, μὴ ἀναπνέων διὰ ν' ἀκούσω, ἡσθάνθη ὅτι ῥίγος μὲ κατέλαβε· τῆς ἐρήμου ἢ σιωπῆ μ' ἐτρόμαξεν. Ἐφοβούμην· ἀλλὰ τί; τὴν σιωπὴν βεβαίως, τὴν ἐρημον καὶ τὸ σκότος. Ὅπως δὴποτε ἡσθάνομην ὡς ἂν κίνδυνος μὲ ἠπειλεῖ.

Κατ' αὐτὴν ταύτην τὴν στιγμὴν, ἔντρομος περιφέρων τὸ βλέμμα μου πέρα, ἀνεκάλυψα μακρὰν μεγάλην σκιάν, ἥτις ταχέως ἐκινεῖτο ὑπὲρ τὰ σπάρτα, καὶ συγχρόνως ἤκουσα καὶ ὡς κρότον ὠθυμένων κλαδίων.

Ἡθέλησα νὰ ἐξηγήσω εἰς ἑμαυτὸν ὅτι μὲ ἠπάτα ὁ φόβος, καὶ ὅτι δὲν ἦτον σκιά ἐκεῖνο, ἀλλὰ δεινὸν ἄλλο τι διαφυγὸν κατ' ἀρχὰς τὰς ὀψεις μου.

Ἄλλ' ὁ κρότος ἐκεῖνος τί ἦτο;

Δὲν ἔπνεεν οὐδ' ἡ ἐλαχίστη ῥιπὴ ἀνέμου.

Τὰ κλαδιά, ὅσον ἐλαφρὰ καὶ ἂν εἶναι, μόνον δὲν κινεῖνται, πρέπει ἢ ὁ ἀνεμος, ἢ ἄλλος τις νὰ τὰ κινήσῃ.

Ἄλλος τις;

Ἄλλ' ὄχι, ἄνθρωπος δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ εἶναι τὸ μέγα τοῦτο μελάνον σῶμα τὸ προχωροῦν πρὸς ἐμὲ. Ἦτον μᾶλλον ἀγνωστὸν τι ζῶον, ἢ γιγαντιαῖον πτηνὸν τῆς νυκτός, ἢ τερατώδης τετράπους ἀράχνη, ἥς τὰ ἰσχνὰ σκέλη ἐπεφαίνοντο ἐπὶ τοῦ ὠχροῦ οὐρανοῦ ὑπεράνω τῶν θάμνων καὶ τῶν πετρῶν.

Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι τὸ ζῶον τοῦτο, ἔχον μακρότατα σκέλη, ἤρχετο πρὸς ἐμὲ μετὰ πηδημάτων ταχέων.

Ἀναμφιβόλως μὲ εἶχεν ἰδεῖ καὶ πρὸς ἐμὲ ἐπύρρετο δρομαῖον.

Ἡ πεποίθησις αὕτη μοὶ ἀπέδωκε τὴν χρῆσιν τῶν ποδῶν μου, καὶ μεταστραφείς, ὤρμησα πρὸς τὸν κατήφορον, ἵνα ἐπιστρέψω πρὸς τὸν Βιτάλην.

Ἀλλὰ παράδοξον πρᾶγμα! Κατέβαινον βραδυτέρων ἂφ' ὅτι εἶχον ἀναβῆ· ἐνέπιπτον εἰς πτέρας καὶ εἰς ἐρείκας, προσέκοπτον εἰς ἐμπόδια, ἐκρατοῦμην ὑπὸ τῶν θάμνων κ' ἐμποδιζόμην ἀνὰ πᾶν βῆμα.

Ἐκ μίᾳς θάμνου ἀπαλλαττόμενος, ἔρριψα βλέμμα πρὸς τὰ ὀπίσω, καὶ εἶδον—ὅτι τὸ θηρίον ἐφθάνεν, ὅτι ἦτον πλησίον μου.

Εὐτυχῶς κάτω τὸ πεδίον θάμνους δὲν εἶχε, καὶ μοὶ ἦτον δυνατὸν νὰ τρέξω φεύγων ἐπὶ τῶν χορτῶν.

Ἄλλ' ὅσον καὶ ἂν ἔτρεχον, τὸ θηρίον ἦτον ταχύτερόν μου, καὶ χωρὶς νὰ μεταστρέφωμαι πλέον, τὸ ἡσθάνομην παρὰ τὰ νῶτά μου.

Ἡ πνοή μου εἶχε σχεδὸν κοπῇ, καὶ μὲ ἀπέπνιγεν ὁ φόβος καὶ ἡ δρομαία φυγή. Οὐχ ἦτον ὅμως ἐπέτεινα τὰς δυνάμεις μου, καὶ ἐλθὼν ἔπεσα εἰς τοὺς πόδας τοῦ κυρίου μου, οἱ δὲ τρεῖς σκύλοι, ἀνατιναχθέντες ἐγαύγιζον ἰσχυρῶς.

Ἄλλο δὲν ἠδυνήθη νὰ προσφέρω πλὴν τῶν δύο τούτων λέξεων, ἃς μηχανικῶς ἐπανελάμβανον·

— Τὸ ζῶον! τὸ ζῶον!

Ἄλλ' ἐν μέσῳ τῶν ἡχηρῶν ὑλακῶν τῶν κυναρίων ἤκουσα λαμπρὸν γέλωτα ἀντηχοῦντα, καὶ συγχρόνως ὁ κύριός μου, τὴν χεῖρά του θέτων εἰς τὸν ὄμῳ μου, μὲ ἠνάγκασε νὰ μεταστραφῶ.

— Τὸ ζῶον, εἶπε καγχάζων, εἶσαι σύ. Στρέψον τὸ βλέμμα σου καὶ ἰδὲ, ἂν ἔχῃς τὸ θάρρος.

Ὁ γέλως του μᾶλλον ἢ οἱ λόγοι του μ' ἀνεκάλεσαν εἰς ἑμαυτὸν, καὶ τολμήσας ν' ἀνοιξῶ τοὺς ὀφθαλμούς, τοὺς ἔστρεψα ὅπου ἡ χεὶρ του μοὶ ἐδείκνυε.

Τὸ φάντασμα δι' ὃ ἦμην ἐκτὸς ἑμαυτοῦ εἶχε σταθῇ, καὶ ἔμενεν ἀκίνητον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ.

Ὁμολογῶ ὅτι αἰσθημα φόβου καὶ ἀποστοφῆς ἀκόμῃ μ' ἐκυρίευεν, ἀλλὰ τοῦλάχιστον δὲν ἦμην πλέον μόνος ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἐκεῖ ἦτον ὁ Βιτάλης, οἱ κύνες ἦσαν περὶ μου, καὶ δὲν ἡσθάνομην πλέον τὸν ἐνδόμυχον θόρυβον ὃν μοὶ ἐνέπνεον ἡ μόνωσις καὶ ἡ σιωπή.

Τόλμην ἀναλαβὼν προσήλωσα τότε εἰς τὸ φάντασμα σταθερώτερον βλέμμα.

Ἦτον ζῶον;

Ἦτον ἄνθρωπος;

Ἀνθρώπου εἶχε σῶμα, κεφαλὴν καὶ βραχίονας. Ζῶον εἶχε δέρμα τριχωτὸν, καλύπτον αὐτὸ καθ' ὅλοκληρίαν, καὶ δύο μακρὰ ἰσχνὰ σκέλη ἐφ' ὧν ἔβαινε.

Ἄν καὶ πυκνὴ ἦτον ἡ νύξ, διέκρινον ὅμως ταύτας τὰς λεπτομερείας, διότι ἡ μεγάλη αὐτὴ σκιά διεγράφετο σκοτεινὴ ὡς κολοσσία μελανογραφία ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ, ὃν πολυάριθμοι ἀσέρες ὡχρῶς ἐφώτιζον.

Ἡθελον δὲ πιθανῶς μείναι πολὺν χρόνον ἐν ἀπορίᾳ στρέφων καὶ μεταστρέφων κατ' ἑμαυτὸν τὴν ἐρώτησίν μου, ἂν ὁ κύριός μου δὲν εἶχεν ἀποτείνειν τὸν λόγον εἰς τὸ φάντασμα.

— Δύνασαι νὰ μ' εἰπῇς, τῷ εἶπεν, ἂν ἀπέχωμεν πολὺ ἀπὸ κἀνὲν χωρίον;

Λοιπὸν ἦτον ἄνθρωπος, ἂφ' οὗ τῷ ὠμίλει.

Ἄλλ' ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως ἤκουσα ὅξυν μόνον γέλωτα, ὅμοιον πρὸς κραυγὴν πτηνοῦ.

Ἦτον λοιπὸν ζῶον;

Οὐχ ἦτον ὅμως ὁ κύριός μου ἐξηκολούθησε τὰς ἐρωτήσεις του, ὅπερ μοὶ ἐφαίνετο ὅπως παράλογον, διότι τίς δὲν ἠξεύρει ὅτι ἂν τὰ ζῶα

ἐννοῶσιν ἐνίοτε ὅ,τι τοῖς λέγομεν, δὲν ἡμποροῦν ὅμως καὶ ν' ἀποκριθῶσι;

Ἀλλὰ μετὰ πόσης ἐκπλήξεως ἤκουσα τὸ ζῶον νὰ εἰπῇ ὅτι οἰκίαι δὲν ὑπῆρχον εἰς τὴν περίχωρον, μόνον δὲ μία μάνδρα, εἰς ἣν προσέφερε νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ.

Ἄφ' οὗ ὠμίλει, πῶς εἶχε ζῶον σκέλη λοιπὸν;

Ἄν ἐτόλμων, θὰ ἤρχομην πλησίον του νὰ ἰδῶ ὅποια τινὰ ἦσαν ταῦτα τὰ σκέλη. Ἄν ὅμως καὶ δὲν ἐφαίνετο ζῶον κακότροπον, οὐχ ἦτον δὲν εἶχον τὴν γενναϊότητα νὰ τὸ πλησιάσω, καὶ λαβὼν τὸ σακκίον μου ἠκολούθησα τὸν κύριόν μου σιωπηλῶς.

— Βλέπεις τώρα τί τόσον σ' ἐτρόμαξε; μὲ ἠρώτησεν ἐν ᾧ ἐπηγαίνομεν.

— Ναι, ἀλλὰ δὲν ἠξεύρω τί εἶναι. Ὑπάρχουν λοιπὸν γίγαντες εἰς ταῦτα τὰ μέρη;

— Ναι, ὅταν ἔχουν κωλόβαθρα.

Καὶ μοὶ ἐξήγησεν ὅτι τὰ κωλόβαθρα εἰσὶ δύο μακρὰ ξύλα, ἔχοντα ἀνὰ ἓνα ἀναβολέα, καὶ ὅτι εἰς αὐτὰ ἀναβαίνοντες περιπατοῦσιν οἱ κάτοικοι τῶν ἐρήμων ἐκείνων πεδίων, ὅταν διέρχονται τὰς ἀμυώδεις ἢ βαλτωδεις των γαίτας, ἀποφεύγοντες οὕτω τὸ νὰ βυθίζωνται μέχρι τῶν γόμφων.

— Καὶ ἰδοὺ, ἐπρόσθεσε, πῶς γίνονται γίγαντες δολιχοσκελεῖς διὰ τὰ δειλὰ παιδιὰ.

Ι'

Εἰς τὸ δικαστήριον.

Τῆς πόλεως Πῶ διετήρησα εὐχάριστον μνήμην. Εἰς αὐτὴν σχεδὸν ποτὲ ὁ ἀνεμος δὲν φυσᾷ.

Ἐπειδὴ δὲ διεχειράσαμεν ἐκεῖ, τὰς ἡμέρας πάσας διατρίβοντες εἰς τὰς ὁδοὺς, τὰς πλατείας καὶ τοὺς περιπάτους, ἐννοεῖται ὅτι ἡ γλυκύτης αὐτῆς τῆς ἀτμοσφαιρας μὲ νύχαριστε πολὺ.

Ἄλλ' οὗτος δὲν ὑπῆρξεν ὁ λόγος δι' ὃν, παρὰ τὰς λοιπὰς ἡμῶν ἔξεις, ἀπεφασίσσαμεν τοσοῦτον μακρὰν διατριβὴν εἰς τὸν αὐτὸν τόπον· ὑπῆρξεν ἄλλος, πανίσχυρος διὰ τὸν κύριόν μου, ἡ ἀφθονία τῶν ἡμετέρων εἰσπράξεων.

Δι' ὅλου τοῦ χειμῶνος τῷ ὄντι εἶχομεν ἀφθονον ἀκροατήριον παιδίων, καὶ αὐτὸ ποτὲ δὲν ἐβαρύνθη τὸ δραματολόγιόν μας, ποτὲ δὲν μᾶς ἐφώναξε· «Πάντοτε τὰ ἴδια»;

Τὰ περισσότερα ἦσαν Ἀγγλων παιδιὰ, εὐτραφεῖ ἀγόρια καὶ ῥοδόχροα, καὶ εὐμορφα κοράσια ἔχοντα μεγάλους γλυκεῖς ὀφθαλμούς, ὡραίους σχεδὸν ὅσον ἦσαν τῆς Δόλσης. Τότε κατὰ πρῶτον ἐγνώρισα τὰ παξιμάδια τὰ λεγόμενα Ἀλθέρτ καὶ Ἰντλέϋ, καὶ ἄλλα εἶδη ξηρῶν πλακουντίων, διότι τὰ παιδιὰ ἤρχοντο ἔχοντα πλῆθος τοιούτων, καὶ τὰ διένεμον ἐλευθερίως εἰς τὸν Καρδούλην, εἰς τοὺς κύνας καὶ εἰς ἐμὲ.

Ὅτε δὲ θερμαὶ ἡμέραι ἀνήγγειλαν τὴν ἀνοιξιν, ἡ φοίτησις εἰς τὸ θέατρον ἡμῶν ἐγένετο βαθμὴδὸν σπανιωτέρα, καὶ μετὰ τὰς παραστάσεις πολλάκις παιδιὰ ἤρχοντο καὶ ἐδίδον τὴν

χεῖρα εἰς τὸν Καρδούλην καὶ εἰς τὸν Κάπην. Τοῦτο ἦτον σημεῖον ἀποχαιρετισμοῦ, καὶ τὴν ἐπαύριον δὲν ἐπέστρεφον πλέον.

Μετ' ὀλίγον ἐμείναμεν μόνον εἰς τὰς πλατείας, καὶ ἀνάγκη ἦν ἤδη νὰ ἐγκαταλείψωμεν τέλος καὶ ἡμεῖς τοὺς περιπάτους καὶ δημοσίους περιβόλους τῆς πόλεως.

Μίαν αὐγὴν λοιπὸν ἐκινήσαμεν, καὶ μετ' ὀλίγον δὲν ἐβλέπομεν πλέον τοὺς πύργους τοῦ Γάστωνος Φοίβου καὶ τοῦ Μοντωσέτ.

Καὶ ἤρχισαμεν πάλιν τὸν πλάνητα ἡμῶν βίον διὰ τῶν λεωφόρων, καὶ ὅπου τὸ φέρον μᾶς ἔφερεν.

Ἐπὶ πολὺ, δὲν ἠξεύρω ἐπὶ πόσας ἡμέρας, ἐπὶ πόσας ἐβδομάδας, ἐπροχωροῦμεν παρακολουθοῦντες τὰς κοιλάδας, ἀναρρίχόμενοι εἰς τοὺς λόφους, ἀφήνοντες πάντοτε δεξιῶς ἡμῶν τὰς κυανὰς κορυφὰς τῶν Πυρηναίων, ἃ ἐβλέπομεν ὡς σύννεφα συνεσωρευμένα.

Μίαν δ' ἐσπέραν ἐφθάσαμεν εἰς πόλιν μεγάλην, παραποτάμιον, καὶ κειμένην ἐν τῷ μέσῳ πεδιάδος εὐφόρου. Αἱ οἰκίαι, ἀσχημοὶ αἱ πλεῖσται, ἦσαν ὠκοδομημέναι ἐξ ἐρυθρῶν κεράμων. Τὰς ὁδοὺς ἔστρωνον δέξα λιθάριον, τραχέα διὰ πόδας ὀδοιπόρων οἵτινες εἶχον ὀδεύσει δέκα ὥρας δι' ὅλης τῆς ἡμέρας.

Ὁ κύριός μου μοὶ εἶπεν ὅτι ἤμεθα εἰς Τολώσιν, καὶ ὅτι θὰ ἐμένομεν ἐκεῖ πολὺν καιρὸν.

Κατὰ τὸ σύννηδες πρὸ παντός ἐπεμελήθημεν τὴν ἐπαύριον νὰ εὐρωμεν μέρος κατὰλληλον διὰ τὰς παραστάσεις.

Καὶ εὐρωμεν δὲ πολλὰ, διότι δὲν ἐλλείπουσιν οἱ περίπατοι εἰς Τολώσιν, ἰδίως κατὰ τὴν συνοικίαν τὴν πρὸς τὸν βοτανικὸν κήπον. Ἐκεῖ ὑπάρχει που, ὑπὸ τὴν σκιὰν μεγάλων δένδρων, ὡραία ἔκτασις γλῶσς, ὅπου ἀπολήγουσι πολλαὶ λεωφόροι, ἃς οἱ ἐγγύριοι καλοῦσι δεινροστοιχίας. Εἰς μίαν λοιπὸν τῶν δεινροστοιχιῶν τούτων ἰδρύσαμεν τὸ θέατρον ἡμῶν, καὶ ἀπὸ τῶν πρώτων παραστάσεων εἶχομεν ἤδη πολυπληθεῖς ἀκροατήριον.

Δυστυχῶς ὁ εἰς τὴν φρουρῆσιν τῆς δεινροστοιχίας ταύτης τεταγμένος ἀστυνομοφύλαξ εἶδε δυσμενῶς τὴν ἰδρύσιν ἡμῶν ταύτην, καὶ εἶτε διότι δὲν ἠγάπα τοὺς κύνας, εἶτε διότι ἡ παρυσία ἡμῶν ἐτάραττε τὴν ὑπηρεσίαν του, εἶτε δι' οἷον δὴποτε ἄλλον λόγον, ἠθέλησε νὰ μᾶς υποχρεώσῃ νὰ ἐγκαταλείψωμεν ἐκείνην τὴν θέσιν.

Ἴσως, ὡς διέκειντο τὰ ἡμέτερα, τὸ φρονιμώτερον θὰ ἦτον νὰ ὑποχωρήσωμεν εἰς τὴν ὀχληράν του ἀπαίτησιν, διότι δὲν ἦτον ἔση ἡ πᾶλη μεταξὺ πτωχῶν σχολινοβατῶν οἱοὶ ἤμεθα καὶ τῶν ὑπηρετῶν τῆς ἀστυνομίας· ἀλλ' ὁ κύριός μου ἄλλως ἔκρινε.

Καίτοι ἀπλοῦς καὶ πτωχὸς γέρον, σοφῶν κυναρίων ἐκθέτης, ὡς τότε τοῦλάχιστον ἦτον καὶ ὡς ἐφαίνετο, ἦτον ὑπερήφανος ὅμως, καὶ

προσέτι είχεν ὅ,τι ἐκάλει τὴν συναίσθησιν τοῦ δικαιοῦματός του, ἥτοι, ὡς μοι τὸ ἐξήγησε, τὴν πεποιθήσιν ὅτι τῷ ὠφείλετο προστασία ἐν ὧσιν οὐδὲν ἔπραττεν ἐναντίον εἰς τοὺς νόμους ἢ εἰς τὰς ἀστυνομικὰς διατάξεις.

Δὲν ἠθέλησεν ἐπομένως νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὸν ἀστυνομοφύλακα, ὅστις διέταττε νὰ φύγωμεν ἐκ τῆς δεινροστοιχίας.

Ὅταν ὁ κύριός μου δὲν ἤθελε νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὸν θυμὸν, ἢ ὅταν τῷ ἤρχετο ὀρεῖς νὰ περιπαίξῃ τινὰ, ὅπερ συνεχῶς τῷ συνέβαινε, τότε συνήθιζε νὰ ἐπιτείνῃ μέχρις ὑπερβολῆς τὴν ἰταλικὴν του φιλοφροσύνην. Τότε ὅστις ἤκουε τὰς ἐκφράσεις του, θὰ ἐνόμιζεν ὅτι ἀποτείνεται εἰς ἐπισημύματα πρόσωπα.

— Ὁ ἐκλαμπρότατος ἀντιπρόσωπος τῆς ἐξουσίας, εἶπε γυμνῶν καὶ κύπτων τὴν κεφαλὴν τοῦ πρὸ τοῦ ἀστυνομοφύλακος, δύναται ἴσως νὰ μοι δείξῃ διατάξιν τινὰ ἐκ τῆς ῥηθείσης ἐξουσίας προερχομένην, δι' ἧς ἀπαγορεύεται εἰς ταπεινοτάτους μίμους ὡς ἡμᾶς ν' ἀσκῶσι τὴν εὐτελῆ των βιομηχανίαν εἰς τὴν δημοσίαν ταύτην πλατείαν;

Ὁ φύλαξ ἀπεκρίθη ὅτι δὲν ἔχει νὰ συζητῇ, ἀλλὰ νὰ ὑπακούσῃ.

— Βεβαίως, ἀπεκρίθη ὁ Βιτάλης· τοῦτο θέλω κ' ἐγὼ νὰ εἰπῶ· καὶ ὑπόσχομαι νὰ ὑπακούσω τυφλῶς εἰς τὰς διαταγὰς σας, ἅμα μοι εἰπῆτε δυνάμει τίνος διατάξεως μοι τὰς δίδετε.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ φύλαξ μᾶς ἔστρεψε τὰ νῶτα· ὁ δὲ κύριός μου, τὸν πῖλον εἰς τὴν χεῖρα κρατῶν, κλίνων τὸ σῶμα, καὶ στρογγύλως στηρίζων εἰς αὐτὸ τὸν βραχίονα, τὸν παρηκολούθησεν ἀψόφως γελῶν.

Ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπαύριον ἐπανῆλθεν ὁ ἀστυνομοφύλαξ, καὶ διασκελίσας τὰ σχοινία τὰ ὀρίζοντα τὸ θέατρον ἡμῶν, ἐβρίβθη εἰς τὸ μέσον τῆς ἡμετέρας παραστάσεως.

— Πρέπει νὰ βάλῃς φίμωτρα εἰς τοὺς σκύλους σου, εἶπε τραχέως πρὸς τὸν Βιτάλην.

— Φίμωτρα εἰς τοὺς σκύλους μου!

— Ὑπάρχει ἀστυνομικὴ διατάξις· πρέπει νὰ τὴν γνωρίζῃς.

Κατ'ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐπαίζομεν τὸν *Καθαρίζομενον ἀσθενῆ*, καὶ ἐπειδὴ ἡ κωμωδία αὕτη κατὰ πρῶτον τότε ἐδιδάσκετο ἐν Τολώσῃ, τὸ ἀκροατήριον ἦτον ἀτενῶς προσεκτικόν.

Διὰ τοῦτο ἡ παρέμβασις τοῦ κλητῆρος προῦκάλεσε ψιθυρισμοὺς μεμψιμοίρους καὶ φωνάς·

— Μὴ διακόπτετε!

— Ἀφετε νὰ τελειώσῃ ἡ παράστασις!

Ἀλλὰ δι' ἐνὸς σχήματος ὁ Βιτάλης ἐζήτησε σιγὴν, καὶ ἐσίγησαν.

Τότε ἀποκαλύπτων τὴν κεφαλὴν του, καὶ κλίνων τόσο βραδέως, ὥστε τὰ πτερὰ τοῦ πῖλου του ἐσάρωσαν τὴν ἄμμον, προσῆλθε πρὸς τὸν κλητῆρα διὰ τριῶν ὑποκλίσεων.

— Ὁ ἐκλαμπρότατος ἀντιπρόσωπος τῆς ἐξουσίας δὲν εἶπεν ὅτι πρέπει νὰ βάλω φίμωτρα εἰς τοὺς κύνας μου; ἠρώτησε.

— Ναί, βάλε φίμωτρα εἰς τοὺς σκύλους σου, καὶ μίαν ὥραν προτῆτερα.

— Φίμωτρα εἰς τὸν Κάπην, εἰς τὸν Ζερβίνον, εἰς τὴν Δόλσην, ἀνέκραξεν ὁ Βιτάλης, ἀποτεινόμενος εἰς τὸ δημόσιον μᾶλλον παρὰ εἰς τὸν φύλακα, ἢ ἐκλαμπρότης σας δὲν δύναται τοῦτο ν' ἀπαιτῇ! Πῶς ὁ σοφὸς, ὁ εἰς τὸν κόσμον ὅλον ἐξακουστός, ἱατρὸς Κάπης θὰ δύναται νὰ παραγγέλλῃ τὰ καθαρτικά του ἱατρικὰ διὰ ν' ἀπαλλάτῃ τῆς χολῆς τὸν δυστυχῆ κύριον Καρδούλην, ἂν ὁ ῥηθεὶς Κάπης φέρῃ φίμωτρον εἰς τὸ ἄκρον τῆς μύτης του; Ἄν τοὐλάχιστον ἐποτείνετε ἄλλο τι ἐργαλεῖον, προσφορώτερον εἰς τοῦ ἱατροῦ τὸ ἐπάγγελμα, ὅπερ ὅμως εἰς τὴν μύτην δὲν ἐφαρμόζεται.

Τὰς λέξεις ταύτας ἐδέχθη γενικὴ ἐκρηκτικὴ γέλωτος, καὶ αἱ κρυστάλλιναι τῶν παιδίων φωναὶ ἠκούσθησαν ἀναμιξὶ ἀντηχοῦσαι μετὰ τῶν λαρυγγωδῶν φωνῶν τῶν γονέων των.

Ἐνθαῤῥυνθεὶς δ' ὑπὸ τῶν ἐπιδοκιμασιῶν τούτων, ἐξηκολούθησεν ὁ Βιτάλης.

— Καὶ πῶς ἡ χαριεστάτη Δόλση, ἡ καλὴ ἡμῶν νοσοκόμος, νὰ μεταχειρισθῇ τὴν εὐγλωττίαν καὶ τὴν γοητείαν τῆς ἴνα πείσῃ τὸν ἀσθενῆ ν' ἀφήσῃ νὰ τῷ πλύνουν καὶ τῷ καθαρίσουν τὰ ἐντόσθια, ἂν καὶ αὕτη φέρῃ εἰς τὸ ἄκρον τῆς μύτης τῆς ἐργαλεῖον ὁποῖον θέλει νὰ τῇ ἐπιβάλλῃ ὁ ἐκλαμπρός ἀντιπρόσωπος τῆς ἐξουσίας; Ἐρωτῶ τὴν ἐντιμὸν δὲμῆγυριν, καὶ τὴν παρακαλῶ εὐσεβάστως νὰ κρίνῃ καὶ ἀποφανθῇ.

Ἡ ἐντιμος δ' ἐμῆγυρις, εἰς ἣν ἐγένετο ἡ τοιαύτη ἐκκλησις, ἀμέσως μὲν δὲν ἀπεκρίθη, ἀλλ' ὁ γέλωτος τῆς ἀπεκρίνετο δι' αὐτήν. Τὸν Βιτάλην ἐπεδοκίμαζε, τὸν κλητῆρα ἐγχεύαζε, καὶ πρὸ πάντων ἠρέσκετο εἰς τοὺς μορφασμοὺς τοῦ Καρδούλη, ὅστις, σταθεὶς ὀπίσω τοῦ «ἐκλαμπροτάτου ἀντιπροσώπου τῆς ἐξουσίας», ἐμόρφαζεν εἰς τὴν ῥάχιν του, πότε σταυρῶν ὡς ἐκεῖνος τὰς χεῖρας, πότε θέτων τὸν γρόνον εἰς τὸ πλευρὸν καὶ ῥίπτων ὀπίσω τὴν κεφαλὴν μετὰ νοστιμωτάτων σχημάτων καὶ συστροφῶν.

Ὁ δ' ἀστυνομοφύλαξ δὲν ἐφαίνετο χαρακτῆρος ἡπίου καὶ ὑπομονητικοῦ· ἐρεθισθεὶς δ' ὑπὸ τῶν λόγων τοῦ Βιτάλη, θυμωθεὶς ὑπὸ τοῦ κοινοῦ γέλωτος, ἐστράφη μετ' ὀργῆς ὀπίσω.

Ἀλλὰ τότε εἶδε τὸν πῖλον, ὅστις τὴν χεῖρα στηρίζων εἰς τὸ πλευρὸν, ἵστατο εἰς θέσιν προκλητικὴν μονομάχου. Ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ὁ ἀνθρώπος καὶ τὸ ζῶον ἔμειναν ἀκινήτως ἀπέναντι ἀλλήλων, καὶ ἐπ' ἀλλήλων ἐστήριζον ἀτενὲς βλέμμα, ὡς ἂν ἤθελον νὰ ἰδῶσι τίς πρῶτος θὰ κλίνη τοὺς ὀφθαλμούς.

Διέκοψεν ὅμως τὴν σκηνὴν ταύτην ὁ ἐκρηκτικὸς πανταχόθεν ἀσβεστός καὶ θορυβώδης γέλωτος.

— Ἄν αὐριοι οἱ σκύλοι σου δὲν ἔχουν φίμω-

τρα, ἀνέκραξεν ὁ κλητῆρ, ἀπειλῶν ἡμᾶς διὰ τοῦ γρόνου, θὰ σ' ἐγκαλέσω· ἤξευρέ το' ἀρκεῖ.

— Αὐριοι λοιπὸν, *σινιὸρ*, εἶπεν ὁ Βιτάλης, αὐριοι.

Καὶ ἐν ᾧ ὁ φύλαξ ταχέως ἀπήρχετο, ὁ Βιτάλης ἔμεινε μέχρι γῆς κεκλιμένος, εἰς θέσιν σεβασμοῦ βαθυτάτου· ἔπειτα δὲ ἡ παράστασις ἐξηκολούθησε.

Ἐνόμιζον ὅτι ὁ κύριός μου θὰ ἠγόραζε διὰ τοὺς κύνας φίμωτρα· ἀλλὰ δὲν τὸ ἐπραξε, καὶ ἡ ἐσπέρα παρήλθε χωρὶς καὶ νὰ μνημονεύσῃ τῆς ἐριδὸς του μετὰ τοῦ ἀστυνομικοῦ φύλακος.

Τότε ἔλαβον τὸ θάρρος νὰ τῷ ὁμιλήσω ἐγὼ περὶ αὐτοῦ.

— Ἄν θέλῃτε, τῷ εἶπον, νὰ μὴ θραύσῃ ὁ Κάπης αὐριοι τὸ φίμωτρόν του ἐπὶ τῆς παραστάσεως, νομίζω ὅτι καλὸν θὰ ἦτον νὰ τὸ βάλῃ ἴσως ὀλίγον πρότερον. Ἄν τὸν ἐπιτηρήσωμεν, ἡμποροῦμεν ἴσως νὰ τὸν συνηθίσωμεν.

— Καὶ νομίζεις λοιπὸν ὅτι θὰ τοῖς φορτώσω σιδηρὰ κλωβία;

— Ἀλλὰ μοι φαίνεται ὅτι ὁ φύλαξ ἐκεῖνος διάθεσιν ἔχει νὰ σᾶς βασανίσῃ.

— Εἶσαι ἀπλοῦς χωρικός, παιδίον, καὶ ὡς ὅλοι οἱ χωρικοὶ, τὰ χάνεις καὶ σὺ ἅμα ἰδῆς ἀστυνομικὸν κλητῆρα ἢ χωροφύλακα. Μὴ σὲ μέλῃ· θὰ λάβω τὰ μέτρα μου αὐριοι, ὅπως μὴ ἡμπορέσῃ ὁ κλητῆρ ἐκεῖνος νὰ μὲ σύρῃ εἰς τὸ δικαστήριον, καὶ ὅπως καὶ οἱ μαθηταί μου πολὺ μὴ ἐνοχληθῶσι. Θὰ φροντίσω ἐπίσης ὅπως καὶ τὸ δημόσιον εὖρη τινὰ διασκεδάσιν εἰς αὐτὰ ὅλα.

Πρέπει ὁ φύλαξ οὗτος νὰ μᾶς προμηθεύσῃ καλὴν εἰσοδείαν, καὶ ν' ἀναλάβῃ τὸ κωμικὸν μέρος εἰς τὴν αὐρινήν μας παράστασιν. Τοῦτο θὰ ποιήσῃ τὸ δραματολόγιόν μας, καὶ θὰ μᾶς κάμῃ καὶ ἡμᾶς ὀλίγον νὰ γελάσωμεν. Διὰ τοῦτο θὰ ὑπάγῃς αὐριοι μόνος μετὰ τοῦ Καρδούλη εἰς τὴν πλατείαν, θὰ βάλῃς τὰ σχοινία, θὰ παίξῃς τινὰς σκοποὺς εἰς τὴν ἄρπαν, καὶ ὅταν θὰ συναχθοῦν περίξ σου ἱκανοὶ θεαταί, καὶ ὅταν φθάσῃ καὶ ὁ κλητῆρ, τότε θὰ φθάσω κ' ἐγὼ φέρων τοὺς κύνας καὶ τότε ἡ κωμωδία θ' ἀρχίσῃ.

Δὲν μ' ἤρεσκε πολὺ νὰ ὑπάγω μόνος νὰ ἐτοιμάσω τὴν παράστασιν· ἀλλ' εἶχον ἀρχίσει νὰ γνωρίζω τὸν κύριόν μου καὶ νὰ ἤξεύρω εἰς τινὰς περιστάσεις ἡμποροῦν νὰ τῷ ἀντιτείνω. Εἰς τὰς παρούσας δὲ προφανὲς μοὶ ἦτον ὅτι οὐδεμίαν εἶχον πιθανότητα νὰ τὸν πείσω νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν διασκεδάσιν ἣν προὔτιθετο. Ἀπεφάσισα ἐπομένως νὰ ὑπακούσω.

Τὴν ἐπαύριον λοιπὸν ἐπῆγα εἰς τὴν συνήθη θέσιν ἡμῶν καὶ ἔτεινα τὰ σχοινία. Μόλις δὲ εἶχον ἐγγίσει τὰς χορδὰς ὀλίγον, ὅτε τὸ δημόσιον ἤρχισε συρρέον πανταχόθεν, καὶ κατεπληρώθη ἡμῶν ὁ περίβολος.

Κατὰ τὸν τελευταῖον καιρὸν πρὸ πάντων, ἐν ᾧ διετρίβομεν ἐν Πῶ, ὁ κύριός μου μὲ εἶχε

πολὺ γυμνάσει εἰς τὴν ἄρπαν, καὶ ἤρχιζον νὰ παίζω μετρίως τινὰς σκοποὺς οὗς μ' ἐδίδαξε. Μεταξὺ αὐτῶν ἦτον μάλιστα ἐν ἀσμάτιον τῆς Νεαπόλεως, καὶ ὅταν τὸ ἐπαίζον τραγῶδων καὶ τοὺς στίχους του, πάντοτε ἐχειροκροτοῦμην.

Ἦμην ἤδη καλλιτέχνης κατὰ πολλοὺς λόγους, καὶ ἐπομένως διατεθειμένος, ὅσας οἱ θί-σας ἡμῶν ἐπετύγχανεν εἰς τὰς παραστάσεις του, νὰ πιστεύω ὅτι ἡ ἐπιτυχία ὠφείλετο ἀποκλειστικῶς εἰς τὰ ἐμὰ προτερήματα. Ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὅμως δὲν εἶχον τὴν ἀφροσύνην νὰ νομίσω ὅτι διὰ μόνον τὸ ἀσμάτιον καὶ τὴν ἄρπαν μου συνέβρε τὸ πλῆθος τόσον προθύμως περὶ τὰ σχοινία μας.

Ὅσοι τὴν προτεραίαν εἶχον παρευρεθῇ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ ἀστυνομοφύλακος, ἐπανῆλθον, καὶ ἔφερον μεθ' αὐτῶν καὶ φίλους των. Οἱ ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας δὲν εἶναι πολὺ δημοφιλεῖς ἐν Τολώσῃ, καὶ σχεδὸν οὐδαμοῦ, καὶ οἱ θεαταί ἦσαν περιέργοι νὰ ἰδῶσι πῶς ὁ γέρον Ἰταλὸς θὰ κατέφερε τὸν ἀντίπαλόν του, καὶ πῶς θὰ τὰ ἐγλύττωνε· διότι, ἂν καὶ ὁ Βιτάλης μόνον ταύτας τὰς δύο λέξεις εἶχεν εἰπεῖ· «αὐριοι, *σινιὸρ*», ὅλοι ὅμως εἶχον ἐννοήσει ὅτι ἡ πρόκλησις αὕτη, σιωπηλῶς ὑπὸ τοῦ ἄλλου δεκτὴ γενομένη, ἦτον προαγγελία μεγάλης παραστάσεως, ἥτις θὰ ἐδίδεν ἀφορμὰς νὰ γελάσωσι καὶ διασκεδάσωσι περιπαίζοντες τὴν ἀστυνομίαν.

Ἐκ τούτου ἡ προθυμία καὶ συρροὴ τοῦ πλήθους.

Διὰ τοῦτο καὶ βλέποντές με μόνον μετὰ τοῦ Καρδούλη, πολλοὶ θεαταί ἀνήσυχτοι μὲ διέκοπτον καὶ μὲ ἠρώτων ἂν δὲν θὰ ἔλθῃ «ὁ Ἰταλός».

— Φθάνει ἀμέσως.

Καὶ ἐξηκολούθουν τὸ ἀσμάτιόν μου.

Ἀλλὰ δὲν ἔφθασεν ὁ κύριός μου· ὁ ἀστυνομικός κλητῆρ ἔφθασε πρῶτος. Πρὸ ὅλων τῶν ἄλλων τὸν εἶδεν ὁ Καρδούλης, καὶ ἐν τῷ ἅμα, τὴν χεῖρα εἰς τὸν γόμφον στηρίζων, ὀπίσω ῥίπτων τὴν κεφαλὴν του, ἤρχισε νὰ περιπατῇ πέριξ μου δεξιῶς καὶ ἀριστερῶς, κυρτῶν τὸ σῶμα καὶ βρενθυόμενος μετὰ γελοίας μεγαλοπρεπείας.

Τὸ πλῆθος ἀνεκάγχασε, κ' ἐχειροκρότησεν ἐπανειλημμένως.

Ὁ δὲ κλητῆρ ἐθορυβήθη, καὶ μ' ἠκόντιζε βλέμματα φοβερά.

Ἐννοεῖται ὅτι τοῦτο ἠύξησε τὴν εὐθυμίαν τοῦ πλήθους.

Μ' ἤρχετο καὶ εἰς ἐμὲ ὀρεῖς νὰ γελάσω· ἀφ' ἑτέρου ὅμως δὲν ἦμην καὶ τινος φόβου ἀπηλλαγμένος. Τί θὰ ἦτον τὸ τέλος τῆς σκηνῆς ταύτης; Ὅταν ὁ Βιτάλης ἦτον ἐκεῖ, καλὸν, ἀπεκρίνετο εἰς τὸν κλητῆρα· ἀλλ' ἡμῶν μόνος, καὶ ὁμολογῶ ὅτι δὲν ἤξευρον πῶς ν' ἀποκριθῶ ἂν ὁ φύλαξ μοὶ ἀπέτεινε τὸν λόγον.

Ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου αὐτοῦ δὲν μοι ἐφαίνετο πολλὰς ἐλπίδας ἐγγυωμένη. Μανιώδης ἀγανάκτησις τὸ διεστρεφε.

Ἐπεριπάτει ἄνω καὶ κάτω ἔμπρὸς τῶν σχοινίων μου, καὶ ὁσάκις διήρχετο ἔμπρὸς μου μοι ἔρριπτε τοιοῦτο βλέμμα ὑπὲρ τὸν ὦμόν του, ὥστε ἦμην πλήρης ἀνησυχίας, καὶ ἐφοβοῦμην ὅτι ὅλον τοῦτο καλῶς δὲν θὰ τελειώσῃ.

Ὁ Καρδούλης, μὴ ἐννοῶν τὴν σοβαρότητα τῶν πραγμάτων, διεσκέδαζε βλέπων τοῦ κλητῆρος τὸν τρόπον, καὶ ἐπεριπάτει καὶ αὐτὸς παρὰ τὰ σχοινία μου, ἀλλ' ἐντὺς αὐτῶν, ἐν ᾧ ὁ κλητὴρ ἐπεριπάτει ἐκτὸς, καὶ ὁσάκις διήρχετο πλησίον μου, μοι ἔρριπτεν ἐπίσης ὑπὲρ τὸν ὦμόν του βλέμμα τόσον ἀστεῖον, ὥστε ἤρχίζον ἀπ' ἀρχῆς πάλιν τῶν θεατῶν τὰ καγχάσματα.

Μὴ θέλων ὅμως ἐγὼ νὰ ἐρεθίσω πολὺ τὸν φύλακα, ἐκάλεσα τὸν Καρδούλην· ἀλλ' αὐτὸς δὲν εἶχε τὴν στιγμὴν ἐκείνην διάθεσιν πρὸς ὑπακοήν, καὶ ἐξηκολούθει τρέγων τὸν περιπατόν του, καὶ μὲ διέφευγεν ὅταν ἤθελον νὰ τὸν συλλάβω.

Δὲν ἤξεύρω πῶς τοῦτο συνέβη, ἀλλ' ὁ κλητὴρ, τυφλούμενος ἀναμφιβόλως ὑπὸ τοῦ θυμοῦ, ἐφαντάσθη ὅτι ἠρέθιζον τὸν πίθηκα ἐναντίον του, καὶ διὰ μιᾶς διεσκέλισε τὸ σχοινίον.

Δύω μεγάλα βήματα καὶ ἔφθασεν ἐπ' ἐμὲ, καὶ ἤσθάνθη ὅτι ἰσχυρὸν ῥάπισμα σχεδὸν μὲ ἀνέτρεψε.

Ὅταν δὲ ὠρθώθην εἰς τοὺς πόδας μου καὶ ἤνοιξα τοὺς ὀφθαλμούς, ὁ Βιτάλης, ἐλθὼν δὲν ἤξεύρω πῶς, ἵστατο μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ κλητῆρος, καὶ εἶχε συλλάβει αὐτὸν ἐκ τῆς πυγμῆς.

— Σοὶ ἀπαγορεύω, τῷ εἶπε, νὰ κτυπᾷς αὐτὸ τὸ παιδίον. Ἡ πράξις σου ἦτον ἀνάνδρος.

Ὁ φύλαξ ἠθέλησε ν' ἀποσπάσῃ τὴν χεῖρά του, ἀλλ' ὁ Βιτάλης τὴν ἔσφιγγε.

Καὶ ἐπὶ τινὰς στιγμὰς οἱ δύο ἠτενίζοντο ἀσκαρδαμυκτί.

Ὁ κλητὴρ ἦτον ἐκτὸς ἐαυτοῦ ἐξ ὀργῆς.

Ὁ δὲ κύριός μου ἦτον λαμπρὸς εἰς τὸ εὐγενὲς ἦθός του. Ὑψηλὸν εἶχε τὴν ὠραίαν του κεφαλὴν, περιβαλλομένην ὑπὸ τῆς πολιᾶς του, καὶ τὸ πρόσωπόν του ἐξέφραζεν ἀγανάκτησιν καὶ ἐπιταγὴν.

Ὑπέλαβον ὅτι ἀπέναντι τῆς θέσεως αὐτοῦ ταύτης ὁ ἀστυνομοφύλαξ θὰ ἐταπεινούτο μέχρις ἐδάφους· ἀλλὰ παντάπασι· διὰ ῥωμαλέου κινήματος ἀπέσπασε τὴν χεῖρά του, συνέλαβε τὸν κύριόν μου ἐκ τοῦ περιτραχηλίου του, καὶ τὸν ἔσπρωξε βαρβάρως ἔμπρὸς του.

Τόσον δὲ βιαίως τὸν ἔσπρωξεν, ὥστε ἐκινδύνευσε ὁ Βιτάλης νὰ πέσῃ. Ὁρθώθη ὅμως πάλιν, καὶ ὑψώσας τὸν δεξιὸν του βραχίονα, ἐκτύπησεν ἰσχυρῶς τὴν πυγμὴν τοῦ κλητῆρος.

Ὁ κύριός μου ἦτον γέρον εὐρωστος μὲν, ἀλλ' ὅμως γέρον, ὁ δὲ κλητὴρ ἦτον νέος καὶ ῥωμα-

λέος, καὶ ἡ πάλῃ μεταξὺ τῶν δύο μακρὰ δὲν θὰ ἦτον.

Ἀλλὰ δὲν ὑπῆρξε πάλῃ.

— Τί θέλεις; ἠρώτησεν ὁ Βιτάλης.

— Σὲ θέτω ὑπὸ κράτησιν· ἀκολούθει με εἰς τὴν ἀστυνομίαν.

— Διατί ἐκτύπησες αὐτὸ τὸ παιδίον;

— Νὰ λείψουν οἱ λόγοι. Ἀκολουθεῖ. Ἐμπρός!

Ὁ Βιτάλης δὲν ἀπεκρίθη, ἀλλὰ στραφεὶς πρὸς ἐμὲ,

— Ἐπίστρεψον εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, μοι εἶπε.

Μεῖνε ἐκεῖ μὲ τοὺς κύνας. Θὰ σοὶ στείλω εἰδήσεις μου.

Περὶσσότερα δὲν ἐδυνήθη νὰ εἰπῇ, διότι ὁ φύλαξ τὸν ἔσυρε.

Τοιοῦτο πέρας ἔλαβεν ἡ παράστασις αὐτῇ· ὁ κύριός μου ἤθελε νὰ τὴν καταστήσῃ διασκεδαστικὴν, ἀλλ' ἐτελείωσε ὀλιβερῶς.

Ἀμέσως κατ' ἀρχὰς τὰ κυνάρια ἠθέλησαν ν' ἀκολουθήσωσι τὸν κύριόν των· ἀλλὰ τὰ διέταξα νὰ μείνωσι πλησίον μου, καὶ εἰθισμένα εἰς τὴν ὑποταγὴν, ἐπικνήθησαν ὀπίσω. Τότε παρετήρησα ὅτι εἶχον φέμωτρα, ἀλλ' ὅτι ἀντὶ νὰ κλείῃ τὸ ῥύγχος των κλωδίον ἢ πλέγμα σιδηροῦν, ἔφερον μόνον λεπτάς μεταξωτάς ταινίας περὶ τὸ στόμα, ἐχούσας θυσάνους περιδεδεμένους. Τοῦ Κάπη, ἐπειδὴ ἦτον λευκόθριξ, ἡ ταινία ἦτον ἐρυθρά· τοῦ Ζερβίνου ἦτον λευκή, διότι ἦτον μέλας αὐτός, τῆς δὲ Δόλσης, ἥτις ἦτον τεφρόχρους, ἦτον κυανῇ ἡ ταινία. Ἦσαν θεάτρου φέμωτρα, καὶ ὁ Βιτάλης εἶχεν οὕτω κοσμήσει τοὺς κύνας του, ἀναμφιβόλως διὰ τὴν εἰρωνείαν ἣν ἡτοίμαζε κατὰ τοῦ κλητῆρος.

Οἱ θεαταὶ ταχέως διεσκορπίσθησαν. Ὀλίγοι μόνον ἔμειναν εἰς τὰς θέσεις των, συζητοῦντες περὶ τοῦ συμβάντος.

— Ὁ γέρον εἶχε δίκαιον.

— Εἶχεν ἄδικον.

— Διατί ὁ κλητὴρ ἐκτύπησε τὸ παιδίον, ὅταν αὐτὸ τίποτε δὲν τῷ εἶπεν καὶ τίποτε δὲν τῷ ἔκαμε.

— Κακὴ ὑπόθεσις. Ὁ γέρον δὲν θ' ἀπαλλαγῇ χωρὶς φυλακῆς, ἂν ὁ κλητὴρ ἀποδείξῃ τὴν στάσιν.

Ἐγὼ δ' ἐπανῆλθον εἰς τὸ ξενοδοχεῖον περίλυπος καὶ ἀνήσυχος.

Πρὸ πολλοῦ εἶχε παρέλθει ὁ καιρὸς ὅτε ὁ Βιτάλης μοι ἐνέπνευσε τρόπον· καὶ τὸ ἀληθές, ὅτι ὁ καιρὸς ἐκεῖνος ὀλίγας μόνον ὥρας διήρκεσε. Τάχιστα δὲ τῷ εἶχον προσηλωθῇ δι' ἀγάπης εἰλικρινούς, καὶ ἡ ἀγάπη αὕτη ἠῤῥαζεν ὅσημέραι.

Ἐξῶμεν τὴν αὐτὴν ζῶην, ἀπὸ πρῶτας μέχρις ἐσπέρας ἡμερῶν, καὶ πολλάκις ἀφ' ἐσπέρας μέχρις πρωῒας, κοιμώμενοι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σωροῦ τοῦ ἀχύρου. Περὶσσότερον δὲν μεριμνᾷ πατὴρ διὰ τὸν υἱόν του ἀφ' ὅ,τι δι' ἐμὲ ἐμερίμνα ἐκεῖνος. Μοι εἶχε διδάξει ν' ἀναγινώσκω, νὰ ψάλλω, νὰ γράφω

καὶ ν' ἀριθμῶ. Ἐπὶ τῶν μακρῶν πορειῶν μας μετεχειρίζετο πάντοτε τὸν καιρὸν εἰς τὸ νὰ μοι διδάσκῃ πότε τοῦτο καὶ πότε ἐκεῖνο καθ' ἣν σειρὰν αἱ περιστάσεις ἢ ἡ τύχη ἔφερον εἰς τὰ μαθήματα. Κατὰ τὰς ψυχροτέρας ἡμέρας μ' ἐκάλυπτε διὰ τοῦ ἡμίσεος τοῦ πεπλώματός του, κατὰ δὲ τὰς θερμότερας μ' ἐβοήθει πάντοτε ἀναλαμβάνων μέρος τῶν σκευῶν ἢ τῶν φορτίων ἃ εἶχον νὰ φέρω. Εἰς τὴν τράπεζαν, ἢ μᾶλλον εἰς τὰς ἐστιάσεις μας, διότι συνεχῶς εἰς τράπεζαν δὲν ἐτρώγομεν, δὲν μοι ἄφηνε ποτὲ τὸ κακὸν τεμάχιον, διατηρῶν δι' ἑαυτὸν τὸ καλόν, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας διένειμε πάντοτε ἐξ ἴσου καλόν καὶ κακόν. Ἀληθές ὅτι ἐνίοτε μ' ἔσυρεν ἐκ τοῦ αὐτοῦ, ἢ μοι κατέφερε κἀνὲν ῥάπισμα τραχύτερον ἀφ' ὅ,τι θὰ ἦτον ἂν τὸ ἐδίδοι χεὶρ πατρική.

Ἀλλ' αἱ μικραὶ αὗται ποιναὶ δὲν ἦσαν τοιαῦται, ὥστε δι' αὐτάς νὰ λησμονήσω τὴν ἐπιμελείαν του, τοὺς ἀγαθοὺς λόγους του καὶ πάσας τὰς ἐνδείξεις ἀγάπης ὅσας μοι ἐδαψίλευεν ἀφ' ὅτου ἦμην πλησίον του. Μὲ ἡγάπα καὶ τὸν ἡγάπων.

Διὰ τοῦτο ὁ χωρισμὸς οὗτος βαθέως μ' ἐλύπησε.

Πότε θὰ ἐβλεπόμην πάλιν;

Εἶχε γίνεαι λόγος περὶ φυλακῆς. Πόσον θὰ διήρκει ἡ φυλακίσις;

Τί θὰ ἐγινόμην ἐν τοῦτοις; Πῶς θὰ ἔζων; καὶ πόθεν;

Ὁ κύριός μου συνήριζε νὰ φέρῃ εἰς τὸ βαλάντιόν του ὅλην τὴν περιουσίαν του, καὶ πρὶν βιασθῇ ν' ἀκολουθήσῃ τὸν ἀστυνομικὸν φύλακα, δὲν εἶχεν εὖρει καιρὸν νὰ μοι δώσῃ χροῖματα.

Μόνον ὀλίγους τινὰς ὀβολοὺς εἶχον εἰς τὸ θυλάκιον. Ἦτον δυνατὸν αὐτοὶ ν' ἀρκέσωσιν εἰς διατροφὴν τοῦ Καρδούλη, τῶν κυναρίων κ' ἐμοῦ;

Οὕτω διέμεινα δύο ἡμέρας ἐν ἀγωνίᾳ, μὴ τολμῶν νὰ προσέλθω τῆς αὐλῆς τοῦ ξενοδοχείου, καὶ ἐπιμελούμενος μόνον τὸν Καρδούλην καὶ τοὺς κύνας, τεθλιμμένους καὶ αὐτοὺς καὶ ἀνησυχούντας.

Τέλος τὴν τρίτην ἡμέραν μοι ἐκόμισέ τις ἐπιστολὴν τοῦ Βιτάλη.

Μοι ἔλεγε δὲ διὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ὁ κύριός μου ὅτι ἦτον εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ ἔμελλε νὰ δικασθῇ εἰς τὸ πταισματοδικεῖον, κατηγορούμενος ἐπὶ ἀντιστάσει καθ' ὑπέρθετον τῆς ἀρχῆς καὶ βιαιοπραγίᾳ κατ' αὐτοῦ.

Ἐπὶ τοῦ θυμοῦ παρασυρθεὶς, προσέθετε, ἔσφαλα σφάλμα μέγα, καὶ πιθανῶς πολὺ ἐπιζήμιον δι' ἐμὲ. Ἀλλὰ τώρα πλέον δὲν ὠφελεῖ νὰ τὸ ἀναγινώσκω. Τὴν δικασίμον ἡμέραν ἐλθεῖ εἰς τὸ ἀκροατήριον. Χρήσιμον μάθημα θὰ εὕρῃ ἐκεῖ.

Ἐπειτα δὲ προσέθετε συμβουλὰς περὶ τῆς διαγωγῆς μου, καὶ τέλος μὲ ἡσπάζετο καὶ μοι ἔλεγε νὰ θωπεύσω ἐκ μέρους του τὸν Κάπη, τὸν Καρδούλην, τὴν Δόλσιν καὶ τὸν Ζερβίνον.

Ἐν ᾧ δ' ἀνεγίνωσκον τὴν ἐπιστολὴν ταύτην,

ὁ Κάπη, μεταξὺ τῶν σκελῶν μου, εἶχε τὴν μὴ-τὴν ἐπὶ τοῦ χαρτίου, καὶ ἐμύριζε καὶ ἐμύχιζε, καὶ αἱ κινήσεις τῆς οὐρᾶς του μοι ἔλεγον ὅτι βεβαίως ἀνεγνώριζε διὰ τῆς ὀσμῆς ὅτι διὰ τῶν χειρῶν τοῦ κυρίου του εἶχε διέλθει ἡ ἐπιστολή.

Πρὸ τριῶν ἡμερῶν τότε κατὰ πρῶτον ἔδειξε τινὰ ζωηρότητα καὶ χαρὰν.

Ζητήσας πληροφορίας, ἔμαθον ὅτι τὸ πταισματοδικεῖον ἤρχιζε περὶ τὰς δέκα. Κατὰ τὰς ἐννέα καὶ ἡμίσειαν λοιπὸν τὸ σάββατον ἐπῆγα καὶ ἐστάθην παρὰ τὴν θύραν, καὶ ἦμην ὁ πρῶτος ὅστις εἰσῆλθον ἅμα τὴν ἡνοιξάν. Βαθυμῆδὸν ἐπληρώθη ἀνθρώπων ἡ αἴθουσα, καὶ ἀνεγνώρισα πολλοὺς ἐξ ἐκείνων οἵτινες εἶχον παρσυρεθῇ εἰς τὴν σκηνὴν τὴν μετὰ τοῦ κλητῆρος.

Δὲν ἤξευρον τί ἦσαν τὰ δικαστήρια καὶ τί ἡ δικαιοσύνη, αὐτομάτως ὅμως τὰ ἐφοβοῦμην εἰς μέγαν βαθμόν, καὶ μοι ἐφαίνετο ὅτι, ἂν κ' ἐπρόκειτο περὶ τοῦ κυρίου μου, οὐχὶ περὶ ἐμοῦ, διέτρεχον ὅμως ἐγὼ μέγαν κίνδυνον. Ἐστρυμώχθην λοιπὸν ὀπίσω μεγάλης θερμάστρας, καὶ ζαρόνων παρὰ τὸν τοῖχον, ἐπροσπάθουν κατὰ δύναμιν νὰ μικραίνω.

Δὲν ἐδικάσθη πρῶτος ὁ κύριός μου, ἀλλ' ἀν-θροποι οἵτινες εἶχον κλέψει, ἢ ξυλοκοπηθῇ· καὶ ὅλοι ἔλεγον ὅτι ἦσαν ἀθῶοι, ἀλλ' ὅλοι κατεδικάσθησαν.

Τέλος πάντων ἦλθε καὶ ὁ Βιτάλης καὶ ἐκά-θησε μεταξὺ δύο χωροφυλάκων εἰς τὴν ἰδίαν ἔδραν ὅπου εἶχον καθῆσαι ὅλοι αὐτοί.

Τί ἐρρέθη κατ' ἀρχὰς, τί τὸν ἠρώτησαν, τί ἀπεκρίθη, δὲν τὸ ἤξεύρω. Ἡ μεγάλη συγκίνησις δὲν μ' ἄφηνε ν' ἀκούω, ἢ τοῦλάχιστον νὰ ἐννοῶ. Ἀλλῶς τε καὶ ὅχι ν' ἀκούω, ἀλλὰ νὰ βλέπω μόνον ἐφρόντιζον.

Ἐβλεπον δὲ τὸν κύριόν μου ἱστάμενον ὄρθιον, ἔχοντα ὀπίσω ἐρρίμμενην τὴν μακρὰν λευκὴν κόμην του, καὶ εἰς σχῆμα ἀνθρώπου ἐντρεπομένου καὶ τεθλιμμένου. Ἐβλεπον δὲ καὶ τὸν δικαστὴν ὅστις τὸν ἀνέκρινε.

— Λοιπὸν, εἶπεν οὗτος, ἀναγινώξεις ὅτι ἐκτύπησας τὸν ἀστυνομικὸν ὑπάλληλον ὅστις ἤθελε νὰ σὲ θέσῃ ὑπὸ κράτησιν.

— Ὅτι ἀπαξ τὸν ἐκτύπησα, Κύριε πρόεδρε. Ὅταν ἐφθασα εἰς τὴν πλατείαν ὅπου ἐμέλλομεν νὰ παραστήσωμεν, εἶδον τὸν ἀστυνομικὸν κλητῆρα ῥαπίζοντα τὸ συνοδεύόν με παιδίον.

— Τὸ παιδίον αὐτὸ δὲν εἶναι υἱός σου;

— Ὁχι, Κύριε πρόεδρε, ἀλλὰ τὸ ἀγαπῶ ὥς ἂν ἦτον υἱός μου. Ὅταν εἶδον νὰ τὸ κτυποῦν, ἐκυριεύθην ὑπὸ θυμοῦ, καὶ συνέλαβον ἀμέσως τὴν χεῖρα τοῦ κλητῆρος νὰ τὸν ἐμποδίσω νὰ κτυπήσῃ ἐκ δευτέρου.

— Ἀλλ' ἐκτύπησας σὺ τὸν κλητῆρα;

— Ἀληθῆ ὅταν οὗτος μοι ἔθεσε τὴν χεῖρα εἰς τὸν τράχηλον, ἐλησμονήσα τίς ἦτον ὁ ἀνθρώπος ὅστις ἐρρίπτετο κατ' ἐμοῦ, ἢ μᾶλλον εἶδον

ἐν αὐτῷ τὸν ἄνθρωπον, ὅχι τῆς ἐξουσίας τὸ ὄργανον, καὶ παρεφέρθη εἰς κίνημα αὐτόματον καὶ ἀκούσιον.

— Εἰς τὴν ἡλικίαν σου οὐδεὶς παραφέρεται.

— Οὐδεὶς πρέπει νὰ παραφέρηται! δυστυχῶς ὅμως δὲν πράττει τις πάντοτε ὅ,τι πρέπει. Τὸ αἰσθάνομαι σήμερον.

— Θ' ἀκούσωμεν τὸν κλητῆρα.

Οὗτος διηγήθη τὰ πράγματα ὡς συνέβησαν, ἀλλ' ἐπιμένων μᾶλλον εἰς τὸν τρόπον καθ' ὃν τὸν περιέπαιξαν, αὐτὸν, τὰ σχήματα, τὴν φωνὴν του, παρὰ εἰς τὸ κύπημα ὃ ἔλαβε.

Ἐπὶ τῆς καταθέσεως δὲ ταύτης ὁ Βιτάλης, ἀντὶ ν' ἀκούῃ μετὰ προσοχῆς, περιέφερε τὰ βλέμματα πανταχοῦ εἰς τὴν αἴθουσαν. Ἐνόησα δ' ὅτι με ζητεῖ, καὶ ἀπεφάσισα ν' ἀφήσω τὸ μέρος ὅπου ἐκρύβην, καὶ παρεισδύσας διὰ τοῦ πλήθους τῶν περιέργων, ἔφθασα εἰς τὴν πρώτην θέσιν.

Ἐκεῖ με ἀνεκάλυψε, καὶ ἡ τεθλιμμένη μορφή του ἠθρίασεν. Ἡσθάνθη δὲ ὅτι ἔχει βλέπων με, καὶ ἄκοντός μου ἐπληρώθησαν οἱ ὀφθαλμοί μου δακρύων.

— Δὲν ἔχεις τι ἄλλο νὰ εἰπῇς πρὸς ὑπεράσπισίν σου; ἤρώτησε τέλος ὁ πρόεδρος.

— Δι' ἐμὲ δὲν θὰ εἶχον τίποτε νὰ προσθέσω. Τὸ παιδίον ὅμως τοῦτο τὸ ἀγαπῶ περιπαθῶς, καὶ αὐτὸ θέλει μείνει μόνον. Ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπικαλοῦμαι τὴν ἐπιείκειαν τοῦ δικαστηρίου, καὶ τὸ παρακαλῶ νὰ μᾶς ἀφήσῃ ὅσον ἐνδέχεται ὀλιγώτερον μεμακρυσμένους ἀπ' ἀλλήλων.

Ἐνόμιζον ὅτι θ' ἀπέλυον τὸν κύριόν μου, ἀλλὰ δὲν τὸν ἀπέλυσαν.

Ἄλλος ἄρχων δικαστικὸς ὠμίλησεν ἀκόμη ὀλίγα λεπτά, καὶ ἔπειτα ὁ πρόεδρος, διὰ φωνῆς σοβαρᾶς εἶπεν, ὅτι ὁ καλούμενος Βιτάλης, ἔνοχος ἀποδείχθεις ὕβρεως καὶ βιαιοπραγιῶν καθ' ὑπηρετοῦ τῆς ἐξουσίας, κατεδικάζετο εἰς δίμηνον φυλάκισιν καὶ ἑκατὸν δραχμῶν πρόστιμον.

Δίμηνον φυλάκισιν!

Διὰ τῶν δακρύων μου εἶδον ὅτι ἡ θύρα δι' ἧς εἶχεν εἰσελθεῖ ὁ Βιτάλης, πάλιν ἠνοίχθη, καὶ ἐξῆλθεν αὐτὸς μετὰ χωροφύλακος, καὶ ἡ θύρα ἐκλείσθη ὀπίσω του.

Δύω μνητῶν χωρισμός!

Ποῦ νὰ ὑπάγω;

[Ἐπειτα συνέζητα]

ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ

τῆς βορειοανατολικῆς διαβάσεως ἐξ Εὐρώπης εἰς τὸν Μέγαν Ὀκεανόν.

Πρὸ τριακοσίων εἴκοσι ἐπτά ἐτῶν ἡ βασίλισσα Ἐλισάβετ, συνοδευομένη ὑπὸ πολυαριθμῶν καὶ διαπρεπῶν αὐλικῶν, παρερέθη ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Ταμέσεως εἰς τὸν ἀπόπλουν τοῦ στολίσκου, ὃν ὁ Οὐγὸς Βιλλογγβὴ ἐσκόπευ νὰ ὀδηγήσῃ εἰς Κίναν, παραπλέον τὰ βόρεια παράλια τῆς Εὐρώπης.

Ἔργον τοσοῦτον τολμηρὸν ἦτο ἄξιον ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν τῆς ὑποστηρίξεως τῆς ἡγεμονίδος καὶ τῶν ἐπευφημιῶν τοῦ ἔθνους· διότι ἡ ἐπιτυχὴς αὐτοῦ ἐκβάσις ἔθιγεν ὕψιστα συμφέροντα τοῦ ἀγγλικοῦ ναυτικοῦ, οὕτινος αἱ ἐμπορικαὶ σχέσεις μετὰ τῆς Ἀνατολῆς παρεκωλύοντο ὑπὸ τῶν Πορτογάλλων, κυρίων ὄντων τῶν μεσημβρινῶν θαλασσῶν.

Γνωσταὶ εἶνε τῆς πρώτης ταύτης ἐκδρομῆς αἱ καταστροφαί. Ὁ ἀτυχὴς Βιλλογγβὴ προσωρμίσθη εἰς Σπιτσεβέργην, ἀλλὰ δὲν ἐπανεῖδε τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα, τὰ δὲ λείψανα τῶν πληρωμάτων αὐτοῦ εὐρέθησαν πολὺ ὕστερον.

Οἱ Ὀλλανδοὶ καὶ Σουηδοὶ εἶχον ὅπως καὶ οἱ Ἀγγλοὶ τὸ αὐτὸ συμφέρον εἰς ἀνακάλυψιν θαλασσίας ὁδοῦ, ἀνοιγούσης ἐλευθέραν διόδον εἰς τὰς μακαρίας χώρας τῶν Μολούκκων νήσων. Ναυτικοὶ γενναῖοι ἐπεχείρησαν ἀλληλοδιαδόχως νὰ τάρωσι τὴν ὁδὸν ταύτην, εἴτε ἀπὸ βορρᾶ, διαπερῶντες τὸν Πόλον, εἴτε βορειοδυτικῶς διὰ τῶν στενῶν διόδων τῆς βορείου Ἀμερικῆς, εἴτε βορειοανατολικῶς παραπλέοντες τὴν ἀρχαίαν ἡπειρον. Καταγράφοντες ἐνταῦθα μόνον τὰς κυριώτερας ἀποπειράς, αἵτινες ἐγένοντο πρὸς πραγμάτωσιν τοῦ τελευταίου σχεδίου.

Αἱ τρεῖς Ὀλλανδικαὶ ἐκδρομαὶ, ὧν ἡγεῖτο ὁ ἀτρόμητος Γουλιέλμος Βαρντζ τῷ 1594, 1595 καὶ 1596 ἀνεκάλυψαν τὴν Νέαν Ζάμβλην, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ προχωρήσωσι πέραν τῆς θαλάσσης τοῦ Καρᾶ.

Ἄλλοι πολλοὶ θαρραλέοι ἐρευνῆται ἀνέλαβον νὰ συνεχίσωσι τὸ ἔργον τῶν προδρόμων τούτων, ἀλλὰ καὶ οὗτοι δὲν προέβησαν πέραν τῆς φοβερᾶς ἐκείνης θαλάσσης τοῦ Καρᾶ, πάντοτε μεστῆς ἐκ πελωρίων ὀρέων πάγου.

Τέλος τὸ 1869 ὁ Σουηδὸς Κάρλσεν, ἐπωφελοῦμενος τῆς στιγμῆς τῆς διαλύσεως τῶν πάγων, διεπέρασεν εὐτυχῶς τὴν θάλασσαν ἐκείνην, τὴν τέως θεωρουμένην ἀδιάπλευστον, δεικνύων οὕτω τὴν ὁδὸν εἰς τοὺς ἰσχυρὰς θελήσεως ἀνθρώπους, οἵτινες δὲν ἐφοβοῦντο νὰ διέλθωσιν αὐτήν. Τοῦτον παρηκολούθησεν ὕστερον ἕτερος Σουηδός.

Ὁ καθηγητὴς Νορδενσκὼλδ, περιώνυμος ἐπὶ ταῖς μεγάλας αὐτοῦ γεωγραφικαῖς ἐργασίαις καὶ ἐπὶ ἐξ ἐκδρομαῖς εἰς τὰς πολικὰς χώρας, ἀπεφάσισε ν' ἀφιερῶσιν τὸν βίον αὐτοῦ εἰς τὴν λύσιν προβλήματος, ἐπιζητούμενην πρὸ τριῶν ἑκατονταετηρίδων. Ἐπελήφθη πρὶν τοῦ ταξιδίου πρὸς ἀναγνώρισιν ἀπλῆν τῶν τόπων τῷ 1875. Ἀναχωρήσας ἐκ τῆς νήσου Τρομσὸν τῆς Νορβηγίας τῇ 8 Ἰουνίου διὰ τοῦ Πρόφβεν, διηρύνησε τὴν Νέαν Ζάμβλην, διέπλευσε τὴν Καραϊκὴν θάλασσαν, συνῆψε σχέσεις μετὰ τῶν Σαμοιέδων, ἔκαμψε τὴν μεγάλην χειρσόνησον, ἣν διασχίζουσι τὰ στόμια τοῦ ποταμοῦ Ὁβᾶ, καὶ ἡγκυροβόλησεν εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἰσν-

σέη, ἐν λιμένι καταφυγῆς, ὃν ὠνόμασε Δίξωνα, πρὸς ἀνάμνησιν ἐνὸς γενναίου πρωτοεργοῦ τῆς ἐκδρομῆς.

Τὸ πλοῖον ἐπανεκάμψεν εἰς Σουηδίαν διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ, ἀλλ' ὁ Νορδενσκὼλδ, συνοδευόμενος μόνον ὑπὸ πέντε ἄλλων ἐρευνητῶν, κατήχθη διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς Σιβιρίας. Οἱ περιηγηταὶ ἀνέβησαν τὸν Ἰενισέη ἐπὶ μικροῦ πλοίου, διήλθον χώραν, ἐνθα ἀπῆντησαν φυτεῖαν πλουσιωτάτην καὶ ἐν αὐτῇ ἔτι τῷ κύκλῳ τοῦ πόλου, συνήντησαν ἀπέραντα παρθενικὰ δάση τοῦ Τουρουσάνκ, καὶ τέλος πεδιάδας γονίμους τοῦ Κραζινοζάρσκ. Μετὰ ἓνα μῆνα ἀφίκοντο εἰς Πετρούπολιν, ἐξ ἧς ἐπανῆλθον εἰς Στοκόλμην.

Τὸ πρῶτον τοῦτο ταξίδιον τελεσθὲν ἐν ὥρᾳ ἐξαιρετικῆς καταστάσεως τῆς θερμοκρασίας, ἀπῆται ἕτερον νέον δοκιμαστικόν, ὅπερ δὲν ἐδίστασεν ὁ Νορδενσκὼλδ ν' ἀναλάβῃ, διὸ καὶ ἀπέπλευσε τῇ 25 Ἰουλίου 1877 ἐπὶ τοῦ «Γ-μερ» ἀρίστου μικροῦ ἀτμοπλοίου καὶ ἀφίκετο τῇ 25 Αὐγούστου εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἰενισέη, ὅπου ἀνεκάλυψε νήσον, ἣν ὠνόμασε Σιβιριακῶφ, ὀνόματος ἐτέρου τινὸς τῶν πρωτοεργῶν τῆς ἐκδρομῆς.

Τὸ ἀτμόπλοιον ἀνῆλθε μέχρι μικροῦ ῥωσικοῦ σταθμοῦ τὸν πολὺ ὕχθιν Ἰενισέη, ὅπου καθ' ἐκάστην ἤρχοντο εἰς τὸ πλοῖον Σαμοιέδαι, Ἰουράκοι, Δολγάνοι, Τορμουσοὶ ὅπως ἀνταλλάξωσι νεαλεῖς ἰχθὺς ἀντὶ παντός, ὅπερ ἤθελον αὐτοῖς προσφέρει.

Φοβηθεὶς δὲ μὴ ἀποκλεισθῇ ὑπὸ τῶν πάγων, οἵτινες ἐπὶ πολὺ ἐβράδυνον, ὁ Νορδενσκὼλδ ἐπανῆλθεν εἰς Τρομσὸν τῇ 22 Σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, καταδείξας τὸ δυνατόν τῆς μεταφορᾶς εἰς Εὐρώπην διὰ τρόπου τακτικοῦ τῶν προΐοντων τῆς βορείου Σιβιρίας διὰ τῆς θαλάσσης τοῦ Καρᾶ.

Ἐνθαρρυνθεὶς ὑπὸ τῆς ἐπιτυχίας ταύτης, καὶ μὴ ἀπαντήσας δυσπερβλήτους δυσκολίας, οὐδὲ φοβεροὺς κινδύνους, ὁ Νορδενσκὼλδ ἐπεχείρησε νὰ πραγματοποιῇ ὁλόκληρον τὸ σχέδιον αὐτοῦ, δῆλα δὴ νὰ εἰσελθῇ εἰς τὸν Εἰρηνικὸν Ὀκεανὸν διὰ τοῦ Βεριγγίου πορθμοῦ, ἐξερευνῶν τὰ τέως ἄγνωστα παράλια τῆς Σιβιρίας.

Παρασκεύασε λοιπὸν νέαν ἐκδρομὴν ἀναλώμασι τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας καὶ τῶν ΚΚ. Δίξωνος καὶ Σιβιριακῶφ, ὧν τὸ πρὸς τὴν ἐπιστήμην διαφέρον εἶχον καὶ τέως τοσοῦτον γενναιοδῶρως καταδείξει. Τῇ 4 Ἰουλίου 1878 ὁ εὐτυχὴς ἐρευνητὴς ἀνῆλθον ἐκ τοῦ λιμένος τοῦ Γκαϊτεβόργ τῆς Σουηδίας, ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου τῆς Βέγας, συνοδευόμενος ὑπὸ ἐπιστημόνων καὶ ἀξιωματικῶν Σουηδῶν, Νορβεγῶν, Ῥώσων καὶ Ἰταλῶν, καὶ ἔχων ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ πλήρωμα ἐκλεκτόν.

Ἐν Τρομσὸν συνήντησε τὴν Λέναν, μικρὸν ἀτμόπλοιον, ὅπερ ἐμελλε νὰ συμπλεύσῃ μετὰ

τῆς Βέγας μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ Λένα, μικρὸν δὲ περαιτέρω συνήντησαν δύο πλοῖα ἀνθρακαγωγὰ.

Ὁ στολίσκος εὗρε τὴν θάλασσαν τοῦ Καρᾶ ἀνευ πάγων, μετὰ ἓνα δὲ μῆνα ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως ἡγκυροβόλησεν ἐν τῷ λιμένι Δίξωνος, ἐξ οὗ ἀνεχώρησε τῇ 10 Αὐγούστου, ὅπως πελαγοδρομήσῃ ἐν θαλάσσῃ ἐντελῶς ἀγνώστῃ.

Τὰ δύο πλοῖα μετὰ προσοχῆς ἔπλεον διὰ μέσου νησιδίων πολυπληθῶν, ἅτινα οὐδεὶς χάρτης κατεδείκνυε, καὶ κινητῶν πάγων, ἀποκρυπτομένων ὑπὸ πυκνῆς ὀμίχλης, ὥστε ἠναγκάσθησαν νὰ προσδέσωσι τὰ πλοῖα εἰς παρμεγέθη ὄγκον πλάνητος πάγου φερομένου πρὸς ἀνατολὰς, ὁ ὁποῖος ἐρρυμούκει αὐτοὺς προθυμότατα.

Τῇ 19 Αὐγούστου δι' ἐορτῆς ἰδίας ἐχαιρέτισαν τὰ πλοῖα τὸ ἀκρωτήριον Τσελιονσκίν, τὸ ἀρκτικώτατον ἄκρον τῆς εὐρωπαϊκῆς ἡπείρου, ὅπερ οὐδὲν πλοῖον εἶχε μέχρις ἐκείνου τοῦ χρόνου κάμψει.

Τῇ 23 Αὐγούστου τέλος ἡ θαλασσία αὐρὰ διεσκέδασε τὴν ὀμίχλην, τὴν καθιστῶσαν τοσοῦτον ἐπικίνδυνον τὸν πλουν, καὶ τὰ πλοῖα ἔπλεον ἐν μεγαλοπρεπεῖ θαλάσσῃ, γαληνιαία ὡς λίμνη καὶ ἐλευθέρᾳ πάγων. Τὸ φαινόμενον δὲ τοῦτο ὁ καθηγητὴς Νορδενσκὼλδ ἀπέδιδεν εἰς τὰ ὕδατα τὰ χυνόμενα εἰς τὸν Παγωμένον Ὀκεανόν, διὰ τῶν μεγάλων ποταμῶν, τῶν παραζώντων ἐκ χωρῶν θερμαινόμενων ὑπὸ καυστικοῦ ἡλίου.

Τῇ 24 Αὐγούστου ἀφίκοντο εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Λένα, ὅπου τὰ δύο πλοῖα ἐμελλον νὰ ἀποχωρισθῶσιν, ἡ μὲν Λένα ὅπως κομίσῃ εἰς Εὐρώπην τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐκδρομῆς, ἡ δὲ Βέγα, ὅπως ἐξακολουθήσῃ τὴν ἐνδοξὴν αὐτῆς ὁδόν.

Δὲν θ' ἀκολουθήσωμεν ἐνταῦθα τὸ ἡμερολόγιον τῆς Βέγας καθ' ἡμέραν. Καθ' ὅλον τὸν Σεπτέμβριον ἠγωνίζετο κατὰ τῆς ὀμίχλης, τῶν ὀρέων ἐκ πάγων, τῶν παγετωδῶν ἐκτάσεων, αἵτινες ἐναλλάξ ἠνοίγοντο καὶ ἐκλείοντο πρὸ αὐτῆς. Εἶχε διαβῇ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Κολυμᾶ καὶ παρέπλεε τὴν παραλίαν, ἥτις οὐδόπως χύνει ὕδατα εἰς τὸν Παγωμένον Ὀκεανόν. Δὲν εἶχε λοιπὸν δι' ἐλπίδος νὰ συναντήσῃ μέγαν τινὰ ποταμὸν ὅστις ν' ἀπωθήσῃ εἰς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος πλάνητας πάγους, οἵτινες ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν εὐρίσκοντο πλείοτεροι καὶ συμπαγέστεροι, ὥστε ἐπὶ τέλους περιέσφιγγαν ἐντελῶς καὶ τῇ 28 Αὐγούστου ἐντελῶς ἀπέκλεισαν.

Ἡ κρατερὰ Βέγα εἶχε τέως διανύσει εὐτυχῶς 4,200 μίλια ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως ἐκ τοῦ Τρομσὸν, δὲν ὑπελείπετο εἰμὴ 120 μιλίων Τρομσὸν, δὲν ὑπελείπετο εἰμὴ 120 μιλίων πλοῦς ὅπως φθάσῃ εἰς τὸν ἐπιθυμητὸν αὐτῇ σκοπόν. Διήνυσε ταῦτα; Ὁχι. Τὸ πέρμα ἦτο ἐκεῖ, ἡγγίζεν εἰς τὸν σκοπόν, ἀλλὰ τὰ παρμβληθέντα ἐμπόδια ἦσαν ἀνυπερβλήτα. Πάντες ἔμειναν ἐκεῖ πεφυλακισμένοι ἐπὶ δέκα μακροὺς μῆνας, ἐπὶ διακοσίας ἐνετηκόντα τέσσα-

ρας ημέρας! Ἐν τούτοις ὀλίγα χιλιόμετρα πρὸς ἀνατολὰς ἡ θάλασσα ἦτο ἄνευ πάγων, ὁ δὲ πορθμὸς τοῦ Βερινγγίου ἀπείχε δύο ἡμερῶν πλοῦν! Τὴν παραμονὴν ἴσως ἠδύναντο νὰ διαπλεύσωσιν, ἀλλὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἦτο πλέον ἀργά.

«Ἀποκεκλεισμένος τόσον πλησίον τοῦ σκοποῦ, ἔγραψεν ὁ Νορδενσκόλδ ἐν τινι ἐπιστολῇ του, ἥτό τι δι' ἐμὲ ἀνέλπιστον ἐν πάσαις ταῖς ἀρκτικαῖς ἐκδρομαῖς, ὅπερ δυσκολώτατον νὰ ὑποφέρω. Πρέπει ὅμως νὰ παρηγορήσω ἐμαυτὸν διὰ τῶν ἐπιτευχθέντων ἀποτελεσμάτων, μὴ προηγηθέντος ἄλλου πρὸ ἐμοῦ εἰς τὰ πολιὰ ταξείδια· ἔχω δὲ περιπλέον καλὸν λιμένα διαχειμάσεως καὶ ἀποσκοπῶ εἰς τὸ νὰ δυνήθω νὰ φθάσω εἰς Ἰαπωνίαν τὸ ἐπόμενον ἔαρ».

Παρεσκευάσθησαν ὅθεν ἐκ παντὸς τρόπου πρὸς διαχείμασιν, μετ' οὐ πολὺ δὲ συνῆψε καὶ σχέσεις φιλικὰς πρὸς τοὺς Τσουκτσούς, τοὺς παρὰ τὴν παραλίαν ἐσκηνωμένους, οἵτινες ἐκόμιζον εἰς τὸ πλοῖον τροφὰς καὶ μηλωτάς, ἃς ἀντήλλασσον πρὸς βοῦμιον, ἄρτον, ὃν λαϊμάργως κατεβρόχιζον, καὶ πρὸ πάντων πρὸς καπνὸν, διότι αὐτόσε ἄνδρες καὶ γυναῖκες καπνίζουσι διὰ καπνοσύριγγος.

Αὐτοὶ οἱ Τσουκτσοὶ εἶνε λαὸς νομαδικὸς, πλανώμενος εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Κολυμᾶ παρὰ τὸ στενὸν τοῦ Βερινγγίου πορθμοῦ, ὃν διέρχονται τὸν χειμῶνα δι' ἐλκλήρων. Δι' ἀνταλλαγῆς ἐμπορεύονται πρὸς Ῥώσους ἐμπόρους, εἰς τοὺς ὁποίους πωλοῦσι δέρματα κάστορος κομιζόμενα ἐκ τῆς ἀρκτικής Ἀμερικῆς, καὶ τὰ ὅποια ἐκουσίως ἀνταλλάσσουν ἀντὶ καπνοῦ.

Ὡς φαίνεται δὲ, αὐτοὶ οἱ ἄγριοι ἐγίνωσκον τὴν Ἀμερικὴν πολὺ πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως αὐτῆς ὑπὸ τοῦ περιφήμου Γενουηνοῦ. Εἶνε σχεδὸν βέβαιον, ὅτι ὑπῆρχε πάντοτε συγκοινωνία τις σταθερὰ μεταξὺ τῶν ἐγγυφίων τῶν οἰκούντων περὶ τὸν πολιτικὸν κύκλον.

Οἱ Τσουκτσοὶ εἶνε δραστήριοι, ῥωμαλέοι, ἡθους εὐθύμου· ἄρπαγες δὲ ὡς πάντες οἱ ἄγριοι, ἀλλ' ὑποχρεωτικοὶ καὶ εὐπειθεῖς. Ἐνδύονται καθ' ὅλον τὸ ἔτος ἐκ δερμάτων τράνδων, ὡς οἱ Λάπωνες, φέρουσιν ὑποδήματα ἐκ δερματος φώκης, ὧν αἱ περινημίδες εἶνε ἐκ μηλωτῆς ἀρκτῶν μεταχειρίζονται δ' ἐν τῇ ὥρᾳ τῶν βροχῶν μανδύας ἀδιαβρόχους καὶ ἐλαφροὺς ἐξ ὑμένης σπλάγγων. Αἱ γυναῖκες εἶνε κατάστικτοι, ἡ δ' ἐνδυμασία αὐτῶν εἶνε παρεμφερὴς τῇ τῶν ἀνδρῶν.

Οἱ Τσουκτσοὶ ὡς νομαδικὸς λαὸς οἰκοῦσιν ἐν καλύβαις, ἃς διαλύουσιν εὐκόλως καὶ μεταφέρουσιν ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἄκρου τῆς χώρας μέχρι τοῦ ἐτέρου. Εἶνε δ' αἱ καλύβαι αὐτῶν κυκλικαὶ καὶ εὐρύχωροι ἐκ δερματος θαλασσίων ἵππων καὶ τράνδων τεταμένον ἐπὶ ὀστίνου σκελετοῦ φαλαίνης ἢ ξύλων, καὶ κατασκευασμέναι στερεῶς καὶ ἀφιλοκάλως· διότι ἀνάγκη ν' ἀντέχω-

σιν εἰς τὰς θυέλλας τῆς χιόνος, αἵτινες ἔχουσι καταπληκτικὴν σφοδρότητα· οὐχ ἦπτον δὲν στεροῦνται εὐμαρείας τινὸς καὶ εἶνε διασκευασμένοι ὡς ἄριστα ὑπὸ τοὺς ὄρους, οὓς ἀπαιτοῦσιν αἱ κλιματολογικαὶ περιστάσεις. Εἶνε πάντοτε διπλᾶ ἡ περιέχουσα τὴν μικροτέραν χρησιμεύει εἰς ἐναπόθεσιν τῶν ζωοτροφῶν καὶ διὰ τοὺς κύνας, ἡ δ' ἐσωτερικὴ σκηνὴ πρὸς κατοικίαν. Ἡ θερμοκρασία ἐν αὐτῇ εἶνε τόσον ὑψωμένη, καίτοι ἐκτὸς ψυχρὸς δριμύ καὶ παγετῶδες ἐπικρατεῖ, ὥστε οἱ Τσουκτσοὶ κοιμῶνται γυμνοί. Δὲν δύνανται νὰ ὑποφέρωσι τὴν ἐκπεμπομένην ἐκ τοῦ σώματος αὐτῶν καὶ συμπυκνωμένην ὑπὸ τὰ δερμάτινα ἐνδύματα θερμότητα, ἣν ἔτι μᾶλλον ἐπαυξάνουσιν αἱ καιόμεναι πῆλιναι λυχνίαι, ὧν τὰς μύξας βρέχουσι δι' ἐλαίου φαλαίνης.

Οἱ Τσουκτσοὶ ἀγνοοῦσι τὴν χρῆσιν τῶν πυροβόλων ὅπλων, μεταχειρίζονται ἔτι λόγχας μετὰ αἰχμῶν σιδηρῶν ἢ ὀστρίων πρὸς θήραν τῶν ἀρκτῶν, ἢ κάμακας, ἢ ἀκόντια πρὸς θήραν τῶν θαλασσίων ἵππων, καὶ σφενδόνας πρὸς θήραν τῶν πτηνῶν. Ἐνασχολοῦνται δὲ κυρίως εἰς θήραν καὶ ἀλιεῖαν μεγάλων θαλασσίων ζώων, ὧν τὸ ἔλαιον, ἡ σὰρξ καὶ τὸ δέριμα εἶνε αὐτοῖς πολυτιμώτατα· πάντες ὅμως εἶνε ἐν γένει ποιμένες, ἀνατρέφοντες ἀγέλας τράνδων, οὓς ἐξημερώνουσι μόνον καὶ μόνον διὰ τῆς καλῆς μεταχειρίσεως.

Ἐλκλήρα συρόμενα ὑπὸ κυνῶν ὀρηκτικῶν καὶ ῥωμαλέων ἐδίδοντο πολλάκις πρὸς χρῆσιν τῶν ἐρευνητῶν, καὶ ὁ Νορδενσκόλδ ἐπωφελήθη οὐχὶ ἅπαξ ἀπὸ τὰς ὑποχρεωτικὰς ταύτας προσφοράς τῶν φίλων Τσουκτσῶν, ὅπως ἐκδράμῃ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας. «Οἱ Τσουκτσοὶ, ἔγραψεν, εἶνε ἐπιτηδεύτατοι περὶ τὴν κατασκευὴν ἐλαφρῶν ἀμαξῶν, ἃς κατασκευάζουσιν ἐκ ξύλου κλήθρας, οὐδόλως ποιοῦντες χρῆσιν ἡλῶν. Οὐδὲν δ' εὐκολώτερον τῆς ἐπισκευῆς αὐτῶν· διότι τὰ ἐλκλήρα δὲν σύγκεινται ἐξ ἐνὸς μόνου τεμαχίου ξύλου, ἀλλ' ἐκ πολλῶν, ὧν τὰ θραύσματα καθ' ὅδον συνδέουσι διὰ λωρίδων. Οὐδεμίαν φροντίδα λαμβάνουσι περὶ τῶν κυνῶν αὐτῶν, ὑποδεστέρων ὄντων τῶν ἐν τῇ Νεῇ Γῇ ὁμοφύλων. Καθ' ὅλην τὴν μακρὰν ἡμῶν διαμονὴν ἐν ταῖς χώραις ταύταις, δὲν εἶδον τοὺς Τσουκτσούς νὰ δώσωσι τροφὴν εἰς τοὺς εὐπειθεῖς αὐτοὺς ὑπηρέτας, οἵτινες ἀδιακόπως ἔτρεχον καὶ ἀνεύρισκον τροφὴν ἀνασκάπτοντες τὴν χιόνα».

Οἱ Τσουκτσοὶ κατὰ τὸ πλεῖστον λέγονται χριστιανοί, φαίνεται ὅμως ὅτι μετὰ τοῦ Θεοῦ ἡλθόν καὶ εἰς τινὰ συμβιβασμὸν, διότι παρ' αὐτοῖς ἡ πολυγαμία δὲν θεωρεῖται ὡς πράξις τιμωρητέα.

Κατὰ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1879 τὸ θερμόμετρον κατέβη εἰς 45 βαθμοὺς καὶ αἱ θυέλλαι ἐκ χιόνος εἶχον πάντας ἐπὶ ποδός. Χάρης δὲ εἰς

τὰς προφυλάξεις, τὰς ληφθείσας ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἐκδρομῆς, καὶ εἰς τὴν ἐξαίρετον διασκευὴν τοῦ πλοίου, τὸ πλήρωμα διῆλθε τὸ δριμύτατον ψυχρὸς καὶ τὸ σκοτὸς τῶν μακρῶν ἐκείνων νυκτῶν καρτερικῶς καὶ εὐθύμως. Ὅταν ὁ ἄνεμος ἐκόπαζεν, οἱ τοῦ πλοίου ἐποίουν βιαίας ἀσκήσεις, μακρὰς ἐκδρομὰς, δι' ὧν διετήρουν τὴν εὐεξίαν αὐτῶν καὶ εὐθυμίαν. Ἐν τῷ πλοίῳ διὰ τῆς ποικιλίας τῶν ἐνασχολήσεων, διὰ τῶν διασκεδάσεων ἐπιθετικῶς παρασκευαζομένων, καθίστων τὸν χρόνον ὑποφερτόν. Εἰργάζοντο ξυλείαν ἐν τῷ τῶν, ἐποίουν μουσικὰς συμφωνίας, συνείρχοντο εἰς ἐπιστημονικὰς ἐμεγύρεις περὶ τῶν ἀρκτικῶν ἐκδρομῶν, συνέλεγον δείγματα φυσικῆς ἱστορίας καὶ ἀνεγίνωσκον ἀπλήστως βιβλία.

Κατὰ τὸν μῆνα Μάϊον, τὸ στρώμα τοῦ πάγου ἐλεπτόνθη, καὶ τὰ φρέατα τοῦ ἀερισμοῦ, ἅτινα ἤνοιγον αἱ φῶκαι καὶ οἱ θαλάσσιοι ἵπποι (φωκόρυποι), διηκολύνον τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Βέγας. Εὐθύς δ' ἐν ἀρχῇ ἦτο ἐπικίνδυνον νὰ πορεύωνται εἰς τὴν ξηρὰν διὰ τῶν πάγων· τέλος τῇ 18 Ἰουλίου ἡ Βέγα ἐλευθερωθεῖσα ἐκ τῶν ἐμποδίων, ἐπανελάβε τὸν πλοῦν αὐτῆς πρὸς ἀνατολὰς.

Τῇ 20 Ἰουλίου, δηλαδή μετὰ δύο ἡμέρας, ἡ ἐνδοξὸς Βέγα, σημαιοστόλιστος, ὡς ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς, εἰσέπλεεν εἰς τὸν Βερινγγίον πορθμὸν, ἐν μέσῳ κρότου πυροβόλων καὶ ἐνθουσιωδῶν ζητωκραυγῶν, αἵτινες ἀφύπνισαν τὰς κοιμωμένας ἡχοὺς τῶν ἐρημῶν ἐκείνων.

«Εὐνόητος καὶ συγχωρητέα εἶνε ἡ ὑπερηφάνεια ἡμῶν, λέγει ὁ περιφανὴς θαλασσοπόρος, ὁρῶντων τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τὴν κυανὴν καὶ κίτρινον σημαίαν τῆς Σουηδίας κυματίζουσαν ἐπὶ ἐκείνης τῆς θαλάσσης, ὅπου ὁ Παλαιὸς Κόσμος φαίνεται ὅτι τείνει τὴν χεῖρα εἰς τὸν Νέον».

Τῇ δευτέρᾳ Σεπτεμβρίου ἡ Βέγα ἠγκυροβόλει ἐν τῷ ὄρμῳ τῆς Ἰοκοχάμης, ἐξ ἧς ὁ Νορδενσκόλδ ἀπέστειλε τὸ ἐξῆς τηλεγράφημα τῷ βασιλεῖ τῆς Σουηδίας. «Ἐφθάσαμεν εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ ταξιδίου μας· ἡ βορειοανατολικὴ διάβασις εὐρέθη· νέος ὠκεανὸς ἀνεῳχθη· οὐδένα ἀπωλέσαμεν τοῦ πληρώματος, οὐδεὶς ἠσθένησεν, οὐδεδεμία ἀβάρια τοῦ πλοίου συνέβη».

Τῇ 14 Φεβρουαρίου 1880 ἡ Βέγα ἀπεβίβαζεν εἰς Νεάπολιν τὸν καθηγητὴν Νορδενσκόλδ καὶ ἅπαν αὐτοῦ τὸ ἐπιτελεῖον ἐξ ἀξιωματικῶν καὶ ἐπιστημόνων, ὧν σύμπασα ἡ Εὐρώπη θὰ ἐορτάσῃ τὸν θρίαμβον.

Ἰδοὺ αἱ ἀληθεῖς κατακτήσεις τοῦ μέλλοντος. Τοῖς βαρβάρους λαοῖς οἱ κτηνώδεις ἄγῳες καὶ αἱματηροὶ, τοῖς πεπολιτισμένοις ἔθνεσι τὰ εἰρηνικὰ ἔργα τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἐργασίας!

[Globe]

A. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ.

Ἡ Ἰνδικὴ χερσόνησος κατοικεῖται ὑπὸ 240 ἑκατομ. ψυχῶν.

Γινώμει καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιού.]

430.

Τὸ γῆρας τοῦ ἔρωτος, καθὼς τὸ τοῦ σώματος γῆρας, βίος εἶναι ὀδυνηρὸς, πᾶσαν ἀποκλείων ἡδονήν.

431.

Οὐδὲν τοσοῦτον διαστρέφει τὸ ἦθος τὸ ἀφελές, ὅσον ἡ πρὸς ἐπίδειξιν ἀφελείας προσπάθεια.

432.

Οἱ προθύμως τὰ καλὰ ἔργα ἐπαινοῦντες ἀποδίδουσι κατὰ τινὰ τρόπον μέρος τῶν κατορθωμάτων αὐτῶν εἰς ἑαυτούς.

433.

Τὸ ἀσφαλέςτερον δείγμα τῆς μεγάλης τοῦ ἀνθρώπου εὐφυΐας εἶναι ἡ φθόνου ἀμέτοχος φύσις αὐτοῦ.

434.

Πρὸς τὰ φιλικὰ δείγματα τῶν ἀπατησάντων ἡμᾶς φίλων ἀδιαφορία πρέπει· πρὸς τὰς δυστυχίας ὅμως αὐτῶν ὀφείλεται συμπάθεια.

435.

Ἡ τύχη καὶ ἡ ψυχικὴ τοῦ ἀνθρώπου διάθεσις κυβερνᾷ τὸν κόσμον.

436.

Εὐκολώτερον διαγινώσκεται ὁ ἀνθρώπος ἐν γένει, ἢ ὠρισμένος τις ἀνθρώπος.

437.

Διὰ νὰ ἀποφέρῃ τις περὶ ἀνθρώπου κρίσιν, δὲν πρέπει νὰ ἀποβλέψῃ εἰς τὰ μεγάλα αὐτοῦ προτερήματα, ἀλλ' εἰς τὴν γνῶσιν τῆς χρήσεως αὐτῶν.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΗΝΕΥΜΑ

— Τί θὰ ἐκάνετε, ἐάν ἐγινόμην αὐτοκράτωρ, ἠρώτησεν ἡμέραν τινα ὁ πρίγκηψ Νιπολέων τὸν κ. Αἰμίλιον Ζιραρδέν.

— Ὑψηλότατε, θὰ ὑπῆγαίνα εἰς τὸ Βέλγιον, ὅπου θὰ ἔμενα καθ' ὅλον τὸν χρόνον τῆς βασιλείας σας.

— Καθ' ὅλον τὸν χρόνον τῆς βασιλείας μου!

— Ἀ! ὑπέλαβε μειδιῶν ὁ κ. Ζιραρδέν, θὰ ἦτο τόσον σύντομος ὁ χρόνος οὗτος!

Παριστάνετο ἐν τινι θεάτρῳ δράμα μακρὸν, λίαν μακρὸν, καὶ λίαν πληκτικόν. Ὅλος ὁ κόσμος χασμάται. Ἐν ᾧ δὲ ἡ τρίτη πράξις προσεγγίζει εἰς τὸ τέλος, τὸ δραματικὸν ἐνδιαφέρον ἀκόμη δὲν ἤρχισε.

Ἀφ' ὧν συμβαίνει μονομαχία, καὶ φονεύεται ἐν τῶν προσώπων.

— Τέλος πάντων! ἀναφωνεῖ εἰς τὸν θεατῶν, ἰδοὺ εἰς, ὅστις ἀπωσδήποτε δὲν θὰ ξαναρχίσῃ.

— Καὶ δὲν μοῦ λέγεις, ἀγαπητή μου, ἀπὸ πότε ἤρχισαν οἱ εἰκοσαετῆς νέοι νὰ γίνωνται γελοῖοι;

— Δύναμαι νὰ σᾶς τὸ δρῶσω ἀκριβῶς, φίλε μου: ἀφ' οὗτου ἐγείνατε πεντεκαίτεσσαρον-τούτης.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Νέον Ἡράκλειον ἄθλον

Θὰ ἐκτελέσῃ, ὅστις δυνήθῃ νὰ

ΕΥΡΗ.

- 1—Ἀνθρώπον ἀληθῶς εὐτυχῇ.
- 2—Ἀνθρώπον—ένα καὶ μόνον—γνωρίζοντα ἐ-αυτόν.
- 3—Ἀνόητον, στέργοντα νὰ ὑπακούσῃ.
- 4—Γυναῖκα, ἱκανὴν νὰ φυλάξῃ μυστικόν.
- 5—Δικηγόρον, παραδεχόμενον ἀναμφισβήτη-τον καὶ προφανῇ ἀλήθειαν.
- 6—Γυναῖκα 29 ἐτῶν καὶ ἑνδεκα μηνῶν, λέ-γουσιν ὅτι εἶνε τριακονταετής, ἡ γυναῖκα τεσσαράκοντα ἐτῶν μὴ λέγουσαν ὅτι εἶνε εἰκοσιπέντε.
- 7—Γυναῖκα τοῦ κόσμου κατορθοῦσαν νὰ ψευ-σθῇ ὀλιγώτερον ἢ ἑκατοντάκις τῆς ἡμέρας.
- 8—Νέον, μὴ πεποιθότα ὅχι μόνον εἰς τὴν κρί-σιν ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν πείραν του.
- 9—Φίλον, μὴ θεωροῦντα ὡς βάσιν τῆς φιλίας τὴν χάριν αὐτοῦ θυσίαν τοῦ φίλου του.
- 10—Ἄνδρα ἀγαπῶντα ἄσχημον γυναῖκα καὶ μὴ πρόθυμον νὰ ὁμώσῃ, ὅτι ἡ φιλότατη του εἶνε ἀπαράλλακτος ἡ Ἀφροδίτη τῆς Μή-λου, —μὲ τὰς χεῖρας εἰς τὸν τόπον των περιπλέον.
- 11—Νεόπλουτον μὴ πεπεισμένον, ὅτι οὐδὲν δύ-ναται ἡ τύχη ἄνευ τῆς ἱκανότητος.
- 12—Ἑλληνα μὴ ἔχοντα ἴδιον πολιτικὸν σύ-στημα, ὅπερ ἀκολουθοῦσα ἡ Ἑλλὰς δύνα-ται νὰ δοξασθῇ καὶ εὐημερήσῃ.

ΙΩΑΝΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* * * Ἐάν οἱ ἄνθρωποι, διὰ νὰ κάμουν καλὸν εἰς τὸν πλησίον, ἐδαπάνων τὸ τέταρτον τῶν ὅσα δαπανῶσι διὰ νὰ κάμνωσι κακὸν εἰς ἑαυτούς, ἡ ἔνδεια θὰ ἤφρανίζετο ἐκ τοῦ κόσμου (A. Du-mas, fils).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Λ Το πρόβλημα κυβερνήσεως εὐθηνῆς ἐλύθη ἐπιτυχῶς ἐν Παραγουά. Κατὰ τὸν προϋπολο-γισμόν τοῦ 1880 ὁ ἐτήσιος μισθὸς τοῦ προέ-δρου τῆς δημοκρατίας ὀρίζεται εἰς 2,500 φράγ-κα, ὁ δὲ τῶν ὑπουργῶν εἰς 250!

ΛΛ Πρὸ μικροῦ ἐδόθη παρὰ τοῦ ἐν Παρισίοις πρεσβευτοῦ τῆς Σινικῆς κ. μαρκησίου δὲ Τσέγγ πολυτελέστατον γεῦμα πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς

γαλλικῆς δημοκρατίας, ἐν ᾧ παρετέθησαν καὶ διάφορα σινικὰ ὄψα, ἥτοι ζωμὸς ἐκ φωλεῶν χειλιδόρων τῆς Ἰάβας, πτερύγια καρχαριῶν μετ' ἐμβάμματος κλπ.

ΛΛ Ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ συνέστησαν περὶ τὰ 250 κεντρικὰ τηλεφωνικὰ γραφεῖα, ἔχοντα 80,000 συνδρομητῶν καὶ 125,000 τηλεφώνων. Ἐν Ἀμερικῇ ἐνθα οἱ ἄνθρωποι ὀρθότερον τῶν Ἀγγλῶν νοοῦσιν, ὅτι ὁ χρόνος εἶνε ἰσότημος χρυσίῳ καὶ ἀργυρίῳ, πᾶσα πόλις ἔχουσα 30,000 κατοίκων ἔχει καὶ κεντρικὸν γραφεῖον τηλεφώ-νων. Ὅμοια καταστήματα ἰδρύθησαν ὑπὸ διεθ-νοῦς ἐταιρίας ἐν Λονδίῳ, Ἐδιμβούργῳ, Δου-βλίῳ, Μαγχεστρίᾳ, Λίβερπουλ καὶ Γλασκῶβ. Ἐν μέλος τῆς διεθνούς ἐταιρίας ἦλθε κατ' αὐτὰς εἰς Βιένναν καὶ ἐποίησε πειράματα ἐν τῷ πρώτῳ ξενοδοχείῳ. Ἀπεδείχθη δὲ ἐκ τῶν πειραμάτων ὅτι ἀπὸ τοῦ τρίτου πατώματος ἀκούονται ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ ἰσογείου δαπέδου οὐ μόνον ἄσματα καὶ συνδιαλέξεις, ἀλλὰ ψιθυρι-σμοὶ καὶ δὴ καὶ ἡ ἀναπνοὴ ὑγιῶν καὶ σπηθαλ-γούντων.

Εἰς ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Θέλοντες νὰ πεισθῶμεν περὶ τῆς γνησιότη-τος χρυσοῦ ἀντικειμένου, νομίσματος, κοσμη-ματος καὶ τῶν τοιούτων, μὴ ἔχοντες δὲ τὴν Αὐ-δίαν λίθον, δι' ἧς καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἐδοκίμαζον καὶ σήμερον ἔτι οἱ χρυσοχόοι δοκιμάζουσι τὸν χρυ-σόν, πράττομεν ὡς ἑξῆς: 1ον. Προσπρίβωμεν τὸ ἐξετασθησόμενον ἀντικείμενον ἐπὶ χάλκιος ἐξ ὀξυπυριτίου ἢ ἐπὶ τεμαχίου σφυραρολίθου (τακ-μακοπέτρας). προσεγγίζοντες δὲ ὅσον δυνατόν περισσότερον τὴν φλόγα τοῦ θείου κοινοῦ τινοῦ πυρείου (σπίρτου) εἰς τὰ οὕτω παραχθέντα κίτρινα καὶ σιλίπνὰ ἔχνη τοῦ μετάλλου ἐπὶ τοῦ λίθου, βλέπομεν αὐτὰ σβεννύμενα, ὁσάκις τὸ ἀντικείμενον δὲν ἦτο ἐκ χρυσοῦ, οὐδόλως δ' ἄλλοιούμενα ἐάν ἦτο χρυσοῦν. 2ον. Ἐπιψάσωμεν σημεῖόν τι τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐξεταζομένου ἀν-τικειμένου διὰ λεπτῆς ὑαλίνης ῥάβδου, ἐμβα-σὸς καὶ τότε οὐδόλως ἄλλοιούται, ὁ μὲν χρυ-σὸς καὶ τότε οὐδόλως ἄλλοιούται, ἐάν δὲ τὸ ἀντικείμενον ἦτο χάλκινον ἢ περιεῖχε σημεῖ-ον τικὴν ἀναλογίαν τοῦ μετάλλου τούτου, παρευ-θὺς χρώννυται διὰ γλαυκοῦ χρώματος τὸ ἐπι-ψαυθὲν σημεῖον.

Ἐπὶ δὲ τῇ ὑπόψιᾳ ὅτι τὸ μέταλλον εἶνε ἐ-πικεχρυσωμένον, ἐννοεῖται ὅτι κατὰ μὲν τὴν πρώτῃν μέθοδον θέλομεν προσπρίβει αὐτὸ ἰσχυ-ρότερον ἐπὶ τοῦ λίθου, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ἀποξέσει τὸ ἐπιψαυσθησόμενον τὴν δευτέραν φανείας διὰ μαχαίρας, ὅπως ἀπογυμνώσωμεν οὕτω τὸ τυχόν ὑπὸ τὸν χρυσοῦν πέπλον κρυ-πτόμενον μέταλλον.

ΑΘΗΝΑΙ—ΤΗΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΘΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΑΤΙΛΛΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ